

**JMG – INSTITUTIONEN FÖR
JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION**

ATT SLÅ, ELLER INTE SLÅ, ÅT ALLA HÅLL?

En kvantitativ innehållsanalys av partiskhet i det politiska satirprogrammet Svenska nyheter

Mårten Brorsson

Måns Ericsson

Mathias Hegeland

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT2020
Handledare:	Orla Vigsø
Kursansvarig:	Malin Sveningsson

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå: Grundnivå
Termin/år: VT20
Handledare: Orla Vigsø
Kursansvarig: Malin Svenningsson

Sidantal: 57
Antal ord: 19034
Nyckelord: Partiskhet, politisk satir, public service

Syfte: Syftet med studien är att undersöka huruvida det förekommer partiskhet i SVT:s politiska satirprogram Svenska nyheter.

Teori: Studier i mediernas partiskhet, nyhetsvärdering och medielogik

Metod: Kvantitativ innehållsanalys

Material: Säsong 3 och 4 av Svenska nyheter. Totalt 20 avsnitt á 30 minuter.

Resultat: Studiens resultat visar att faktisk partiskhet förekommer sett till samtliga tre aspekter av partiskhet som studien undersökt. Differenser har därmed upptäckts i (1) omfattningen av partiernas exponering, (2) behandlingen av partierna sett till den negativa exponeringens fokusering, och (3) exponeringen av partiernas prioriterade sakfrågor. Partiskheten tycks dock ha rimliga grunder i den absoluta majoriteten av fallen och kan härledas till rimliga redaktionella urvalsprocesser, och förklaras av teorier som nyhetsvärdering och medielogik. Samtidigt inbegriper resultaten ett fåtal fall där partiskheten kan anses som oskälig, då den i dessa fall svårligen kan rättfärdigas av nämnda teorier eller samspelet mellan politiker, partier och medierna själva. Sammantaget indikerar resultaten att det är möjligt att bedriva politisk satir inom ramarna för public service, eftersom den stora majoriteten av det undersökta innehållet inte uppvisat någon oskälig partiskhet. Den närvaro av oskälig partiskhet som påträffats, om än knapp, indikerar dock att det finns en viss problematik i att bedriva politisk satir inom ett ramverk som innebär krav på ett opartiskt förhållningssätt.

Tack till...

... vår handledare och satiriske vägledare, Orla Vigsø, för att du varit uppmuntrande och betydelsefull under arbetets gång

Executive summary

The purpose of this bachelor thesis is to investigate the presence of bias regarding political satire in the Swedish public service TV-show *Svenska nyheter*, broadcasted by SVT.

Public service obtains a particular position in the Swedish media landscape, being obligated to contributing to comprehensive news reporting with an impartial and objective approach. Satire, on the other hand, has more permissive frameworks regarding demands for impartiality, being of a humorous rather than news-conveying nature. However, research indicate that satire with political content in late night-shows has a considerable impact on citizens in the respect of obtaining political information. These late night-shows are also seen as a frequent source of news, sometimes at the expense of traditional news. Furthermore, SVT states that *Svenska nyheter* aims for viewers to quickly understand news and social issues. Although the show is referred to as political satire and thus aims to criticize and entertain, it's impossible to ignore the fact that it additionally can serve as an important news source for citizens. Moreover, it raises the question of whether it's possible to produce political satire in an impartial manner within the framework of public service.

The foundation of the theory which has been applied in this study builds to a large extent on the research on political bias in Swedish news media, *Medievalsundersökningarna*. A key part of that research is the theory which is used to investigate political bias. The theory names different aspects in which news media can favour or disfavour political actors, aspects which can be quantified. These aspects are in a varying degree transferable from the context of investigating news media, to the context of this study - investigating political satire. Consequently the aspects of the theory have been evaluated, some aspects retained, some dismissed, and some remolded. Thus, the theory has been transferred and made applicable on content of satirical nature. Based on the theory, three adequate issues have been formed with the aim of examining different aspects of political bias in political satire, in this case the Swedish satire program *Svenska nyheter*. The aspects examine three different ways of bias, including the extent to which the political parties are exposed in a negative way, how the parties are treated (the focus of the negative exposure), and what political issues are being exposed in the program. Three different aspects that separately or together can provide a perception of the bias in satirical content. By using a quantitative content analysis, this study investigates the bias in the two latest seasons of the TV-show *Svenska nyheter*.

The result of the study uncovers an actual bias regarding each of the examined aspects. Thus, differences have been found in the extent of exposure, the treatment of the parties, and in the exposure of political issues. However, in most cases the bias seems to be reasonable, fair and likely explained by theories such as news evaluation and media logic. Yet, the results also contain a few cases where the bias can be considered unfair, thus it in these cases hardly can be justified to a sufficient extent by aforementioned theories or the interplay between politicians, parties and the media itself. Altogether the results indicate that it is possible to harbour political satire within the framework of public service, since the large majority of the content examined did not occupy any unfair bias. However, the presence of unfair bias, although scarce, indicates that it can be problematic to practice political satire within a framework that regulates bias and contains a demand for impartiality.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
2. PROBLEMATISERING	3
2.1 VIKTEN AV OPARTISKHET	3
2.2 BIDRAG TILL FORSKNINGEN	5
3. BAKGRUND	6
3.1 PARTISKHET	6
3.1.1 <i>Medier och partiskhet</i>	6
3.1.2 <i>Att kvantifiera partiskhet</i>	7
3.1.3 <i>Resultat från Medievalsundersökningar</i>	9
3.1.4 <i>Partiskhet i public service</i>	9
3.1.5 <i>Partiskhet som begrepp</i>	10
3.2 SATIR	10
3.2.1 <i>Introduktion till satir</i>	10
3.2.2 <i>Satir som politisk nyhetskälla</i>	11
3.2.3 <i>Bidrar satir till ökad politisk kunskap?</i>	12
3.2.4 <i>Satirens betydelse för politisk uppfattning</i>	12
3.2.5 <i>Satirens måltavlor</i>	13
4. TEORETISKT RAMVERK	14
4.1 STUDIER I MEDIERNAS PARTISKHET	14
4.2 OPINIONSSPEGLINGSMODELLEN	15
4.3 DAGORDNINGSTEORIN	15
4.4 NYHETSVÄRDERING OCH MEDILOGIK	16
5. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	17
6. METOD	18
6.1 KVANTITATIV INNEHÅLLSANALYS	18
6.2 URVAL	19
6.2.1 <i>Studieobjektet</i>	19
6.2.2 <i>Insamling av data och avgränsningar</i>	19
6.3 OPERATIONALISERING	20
6.3.1 <i>Aspekter av partiskhet</i>	21
6.4 FRAMTAGANDET AV SAKFRÅGOR	23

6.5 BEGREPPSVALIDITET	25
6.6 RELIABILITET	25
6.7 RESULTATVALIDITET	26
7. RESULTAT	27
7.1 PARTIERNAS NEGATIVA EXPONERING	27
7.2 BEHANDLING AV PARTIERNA	29
7.3 SAKFRÅGORNAS UTRYMME	31
8. ANALYS	34
8.1 PARTIERNAS NEGATIVA EXPONERING	34
8.1.1 <i>Strukturell eller systematisk partiskhet</i>	35
8.1.2 <i>Gynnsam eller ogynnsam exponering</i>	35
8.2 BEHANDLING AV PARTIERNA	36
8.2.1 <i>Personfokus</i>	36
8.2.2 <i>Politikfokus</i>	36
8.2.3 <i>Vad ligger bakom behandlingen av partierna?</i>	36
8.3 SAKFRÅGORNAS UTRYMME	37
8.3.1 <i>Sakfrågornas utrymme och nyhetsvärdering</i>	38
8.3.2 <i>Sakfrågornas utrymme och dagordningsmakten</i>	40
8.4 PARTISKHETEN	40
8.4.1 <i>Den faktiska partiskheten</i>	40
8.4.2 <i>Oskälig partiskhet</i>	41
9. DISKUSSION	45
9.1 RESULTATENS BETYDELSE FÖR STUDIEN	45
9.2 GENERALISERBARHET	46
9.3 KRITIK OCH FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	47
REFERENSLISTA	49
BILAGOR	52

1. Inledning

“The election will be decided here”

Orden yttrades av David Letterman inför presidentvalet 2000 och mynnade ut i en skrattsalva från studiopubliken under inspelningen av *The Late Show*. Eftersom det var på skämt, så klart. Föga visste han att flera experter, politiskt involverade och säkerligen presidentkandidaterna själva inte hade några som helst problem att hålla sig för skratt. De visste att Lettermans ord inte var substanslösa, då de börjat ana vilket inflytande late-night shows har på politiken (Niven, Lichter, Amundson, 2003). Men vi tar det från början.

Det är sedan länge konstaterat att nyhetsmedier har en fundamental funktion i att informera medborgare och bidra till fri åsiktsbildning, även gällande politik. För att bibehålla sin legitimitet som nyhetsmedium är opartiskheten bärande, och innebär en allsidig och neutral nyhetsförmedling. Men det finns undantagsfall när det kommer till opartiskheten. En genre som enligt Granskningsnämndens praxis har betydligt lägre krav gällande opartiskhet och saklighet är program med tydlig satirisk och humoristisk prägel (Granskningsnämnden, 2019). Ett exempel på program med satirisk prägel är det politiska- och samhällseliga satirprogrammet *Svenska nyheter* i SVT. Public service har krav på sig att vara opartiskt, men har också i uppdrag att underhålla – där *Svenska nyheter* ämnar göra det senare genom att belysa det absurda i den aktuella politiken.

Programmets satiriska prägel till trots har inte hindrat varken kritik eller anmälningar till Granskningsnämnden. Efter fyra program fanns elva anmälningar hos Granskningsnämnden. Friskolornas riksförbund funderade på att vidta juridiska åtgärder efter att programmet möjliggjort massansökningar till skolornas köer, och Kinas ambassad krävde en ursäkt efter ett inslag om landet (Aftonbladet, 2018a, 2018b; SVT Nyheter, 2019). Man har också kritiserats för att driva och ta tydlig ställning i politiska frågor och att rättfärdiga det genom att hänvisa till satiren (Näringslivets medieinstitut, 2019; Kristianstadsbladet, 2019).

Programmet har ännu inte blivit fällt av Granskningsnämnden för opartiskhet tack vare sin satiriska prägel. Men trots uteblivna fällningar finns det en uppenbar problematik om ett public service-program med politiskt innehåll inte lyckas förhålla sig opartiskt i den mån som krävs. En problematik som är aktuell även när det gäller satirprogram, då forskning från USA visar att politiska satirprogram fungerar som komplement till traditionella nyheter och är en informationskälla för politisk kunskap, främst för unga människor (Young & Tisinger, 2006; Feldman & Young, 2008; McClennen & Maisel, 2014; Pew Research Center, 2004, 2016). Därmed går det att argumentera för att ett program som *Svenska nyheter* är allt annat än bara underhållning.

Mot bakgrund av SVT:s krav på opartiskhet och oberoende är *Svenska nyheter* väl medvetna om värdet i ett opartiskt förhållningssätt, trots den satiriska karaktären, och uppger att programmet ska “slå åt alla håll” (SVT, 2020). När det gäller partipolitik vill man enligt projektledare Sofi Stridh uppnå opartiskhet sett över en säsong och ska då ha gett alla partier lika mycket ris och ros (personlig kommunikation, 3 april 2020). SVT uppger därmed att de tar opartiskheten i beaktning och eftersträvar att följa den även i program med satirisk karaktär. Inte i varje segment eller inslag men åtminstone över en säsong.

Så hur lyckas man med det? Hur förenar man underhållning och politisk satir med kravet på opartiskhet? När det gäller ett satirprogram, som i natur ska med humor förlöjliga eller håna, ställs kravet om opartiskhet på sin spets. När ett public service-format ska förlöjliga landets politiska aktörer, blir det fundamentalt att man slår lika mycket åt alla håll. Dels för programmets krav på opartiskhet i egenskap av en public service-produkt, dels för att inte påverka möjligheten till fri åsiktsbildning – mediernas grundläggande demokratiska uppgift. Detta krav på opartiskhet aktualiseras med Svenska nyheter under luppen, med tanke på den inneboende förmedling av politisk kunskap som politiska satirprogram visats ha. Därmed syftar denna studie till att undersöka den politiska partiskheten i satirprogrammet Svenska nyheter.

2. Problematisering

2.1 Vikten av opartiskhet

Opartiskheten syftar inte enbart till att legitimera medier som pålitliga och trovärdiga utan spelar också en central roll i ett större, och viktigare, sammanhang – i demokratin. Kent Asp, Bengt Johansson och Jesper Strömbäck har bedrivit undersökningar om mediernas roll och deras partiskhet under svenska valrörelser sedan 1979. Relevansen i att undersöka partiskheten i medierna sträcker sig hela vägen till regeringsformen och grunden för vår demokrati – att all offentlig makt i Sverige utgår från folket. För att folket ska kunna vara med och bestämma krävs fri åsiktsbildning och möjlighet att fritt och självständigt få forma sina åsikter (Asp, 2011:159–160; Asp & Bjerling, 2014:7–10). Med utgångspunkt i fri åsiktsbildning som ett grundläggande demokratiskt värde kan två krav ställas på medierna: att de är rättvisa och informativa. Rättvisa i form av att inte oskäligt gynna eller missgynna en viss åsiktsriktning. Och informativa i form av att förse medborgare med information på ett sådant sätt som möjliggör fri och självständigt ställningstagande i samhällsfrågor (Asp, 2017:101). Mediernas fullföljande av deras demokratiska uppgift är en central utgångspunkt för relevansen i att undersöka partiskhet i medier.

Public service-företaget SR anger i samma linje att opartiskhet är en viktig demokratisk aspekt för att medborgare själva ska kunna bilda sig en uppfattning (SR, 2017). Public service har en särställning i det svenska medielandskapet, bland annat att verka i allmänhetens tjänst och bidra med en allsidig nyhetsrapportering med ett opartiskt och objektiva förhållningssätt. Opartiskheten är reglerad i sändningstillståndet för public service och innebär att de ska inta en neutral ställning utan att ta ställning i kontroversiella frågor eller enbart låta en sida komma till tals (Myndigheten för press, radio och tv, 2017). Det är därför intressant att undersöka just partiskheten inom SVT då de enligt lag är förbundna att förhålla sig opartiskt och att de dessutom har ett särskilt samhällsansvar, inte minst då public service finansieras genom en avgift på skattsedeln. Därav kan SVT antas vara varje skattebetalande medborgares angelägenhet och anses ha ett ansvar att uppfylla de krav och lagar som ställs på företaget.

Dessutom sker denna studie i ljuset av en ständigt närvarande misstänksamhet och kritik mot medier och journalisters partiskhet i Sverige, där misstänksamheten är som störst mot public service. Från den politiska högersidan har kritik riktats mot just public service, rösterna menar att den journalistiska bevakningen skulle vara vänstervriden (Strömbäck, 2014:178). Trots det är SVT och SR de medier som allmänheten har högst förtroende för. Vilket kan tyckas vara föga förvånande och nästintill en nödvändighet för medier som finansieras genom skattemedel. Förtroendet är relativt stabilt men har sjunkit från 78 till 74 procent under 2010-talet (SOM-institutet, 2019). Samtidigt har antalet anmälningar riktade mot SVT ökat hos Granskningsnämnden de senaste sju åren. 2018, året då Svenska nyheter hade premiär, var det över 6500 anmälningar till Granskningsnämnden där cirka 80 procent var riktade mot public service och där ett mycket stort antal var riktade mot just Svenska nyheter (Myndigheten för press, radio, och tv, 2019). Även om det är oerhört svårt att bli fälld för opartiskhet i satir så kan det vara skadligt för SVT:s förtroende att satsa skattebetalarnas pengar på ett satirprogram som visar sig innehålla orättvis partiskhet. Det ter sig än viktigare när SVT själva, som tidigare nämnt, har opartiskheten i beaktning även i detta satiriskt präglade program och uppger att man ska slå åt alla håll och även ha risat och rosat alla partier lika mycket över en säsong. Att SVT och redaktionen kring Svenska nyheter tar kravet om

opartiskhet på allvar, trots programmets satiriska prägel, har visat sig i korrespondensen med projektledare Sofi Stridh som uttryckt ett stort intresse av att ta del av studiens resultat. Den problematik vi identifierat har bekräftats av redaktionen som kommunicerat att frågan om opartiskhet är något som de brottas med varje vecka (personlig kommunikation, 3 april 2020).

Tidigare Medievalsundersökningar undersöker den politiska partiskheten hos nyhetsmedier, inte inom satiren. Och det är här vår studie bidrar till att bredda den forskningen. Satir har friare tyglar och mer tillåtande ramar vad gäller krav på opartiskhet. Inom satiren ses innehållet till stor del vara på skämt, och den har en humoristisk snarare än nyhetsförmedlande natur. Däremot finns forskning vars resultat talar för att satir med politiskt innehåll har större betydelse än så. Undersökningar om varifrån befolkningen i USA hämtar information till presidentval visar att politiska humor- och satirprogram är en frekvent förekommande nyhetskälla, främst för unga vuxna. Och att det sker på bekostnad av traditionella nyheter (Pew Research Center, 2004, 2016). Vidare forskning på vilket sätt programmen används som källor visar att de snarare fungerar som komplement eller gateway till mer traditionella nyheter (Young & Tisinger, 2006; Feldman & Young, 2008; McClennen & Maisel, 2014). Den politiska kunskapen kan enligt viss forskning öka genom att titta på late-night shows (Hardy, Gottfried, Winneg & Jamieson, 2014) medan annan forskning menar att det handlar om igenkänning av politik snarare än faktiskt kunskap om den (Hollander, 2005).

De program som forskningen berör är program som The Daily Show, The Tonight Show och The Colbert Report. Programmen har en scenografi likt ett typiskt nyhetsprogram med ett uppklätt nyhetsankare som sittandes vid ett skrivbord förmedlar nyheter rakt in i kameran, fast med en humoristiskt och satiriskt prägel – precis som Svenska nyheter. Det är därav rimligt att anta att forskningens resultat om satirprograms betydelse för politisk information även bör vara applicerbart på Svenska nyheter. Mot bakgrund av detta är det inte enbart relevant att den politiska informationen man återger är korrekt, utan också att den är opartisk för att värna om den demokratiska rättigheten att låta tittaren fritt och självständigt skapa sig en åsikt i frågor.

SVT uppger även att ambitionen för Svenska Nyheter är att en tittare snabbt ska förstå en nyhet eller samhällsfråga (SVT, 2020). Vilket indikerar en strävan efter att upplysa tittaren med kunskap. Dessutom ligger Svenska nyheters genomsnittliga tittarsiffra på cirka 830 000 per program under januari-mars 2020. Det kan jämföras med det mer traditionella politiska programmet Agenda på SVT som har cirka 470 000. Således når innehållet i Svenska nyheter ut till en betydande del av den svenska befolkningen.

Sammantaget tyder det på att programmet kan vara en viktig källa för medborgares uppfattning i politiska och samhällsfrågor. Man bör inte per automatik se mellan fingrarna och klassa det enbart som humor för att programmet tillhör genren satir. Därav ter det sig intressant att undersöka programmets politiska partiskhet, trots dess satiriska karaktär. Mot bakgrund av informationen som ovan presenterats kan bristande opartiskhet i ett program som förser dess tittare med information om politiska frågor, och som dessutom drivs i public service regi, vara problematisk sett ur en demokratisk aspekt.

2.2 Bidrag till forskningen

Tidigare forskning och undersökningar inom politiska satirprogram sker främst i en amerikansk kontext. Den har allt som oftast ett mottagarperspektiv och undersöker exempelvis hur stor andel som använder programmen som nyhetskälla eller tittandets betydelse för politisk kunskap och uppfattning av exempelvis presidentkandidater som det görs satir av. Vi ämnar inta ett innehållsperspektiv men tidigare forskning med mottagarperspektiv ger oss substans till varför det vore relevant att undersöka politiska satirprogramms partiskhet, vilket utgör det ena benet i vår studie. Det andra benet står på forskningen om mediernas partiskhet. Studien bygger delvis vidare på den gedigna forskningen på svenska nyhetsmediers partiskhet under valen sedan 1979, men med ett annat studieobjekt i fokus. Istället för att undersöka nyhetsmedier under valrörelse undersöker vi ett politiskt satirprogram i public service. Därigenom syftar studien till att bredda kunskapen om möjligheter och utmaningar med att bedriva politisk satir inom ramen för public service. För att nå denna kunskap undersöks partiskheten i programmet Svenska nyheter.

3. Bakgrund

I följande kapitel kommer vi att presentera studiens bakgrund. Vi redogör för tidigare studier om mediernas partiskhet, hur man undersökt och vilka resultat som framkommit. Dessutom kommer vi göra ett nedslag i definitionen av begreppet opartiskhet. Vidare kommer vi att redogöra för satiren som fenomen, dess betydelse som nyhetskälla samt vilka måltavlor den inbegriper.

3.1 Partiskhet

3.1.1 Medier och partiskhet

I en politisk kontext anses medierna ha två viktiga och delvis svårförenliga uppgifter. De ska ge utrymme för de politiska aktörerna att föra ut sitt budskap, och samtidigt möjliggöra för allmänheten att själva informera sig och självständigt bilda sig uppfattningar kring politiska och ideologiska frågor. Utifrån dessa demokratiska uppgifter ställs krav på att medierna ska vara både rättvisa och informativa. Olika aktörer och ideologier bör inte oskäligt gynnas eller missgynnas, medborgare ska förse med information som möjliggör självständiga ställningstaganden och fri åsiktsbildning (Asp, 2017:101). En analys av nyhetsmediernas partiskhet vilar därmed på kravställningar som härstammar från normativa demokratiska utgångspunkter. Det krav som i detta fall aktualiseras handlar om att medierna bör behandla olika partier och åsiktsriktningar på ett sätt genom vilket inget parti eller åsiktsriktning oskäligt missgynnas (Asp, 2006:33). De Medievalsundersökningar som initierats av Kent Asp vilar på utgångspunkten att ett medieinnehåll anses vara partiskt när en aktör gynnas eller missgynnas.

Asp förklarar vidare att mediernas eventuella missgynnande av en aktör inte nödvändigtvis behöver ses som oskäligt missgynnande eller orättvist i sin natur. En rapportering som missgynnar en aktör kan ha sin rimliga förklaring och därmed vara berättigad, vilket gör att rapporteringen inte ses som oskälig. För att kunna uttala sig om huruvida mediebevakningen varit orättvis eller oskäligt partisk behöver slutsatser dras som bygger på både den samlade empiriskt uppmätta partiskheten i rapporteringen och de förutsättningar inom vilken rapporteringen ägt rum (Asp, 2006:33). Dessa förutsättningar kan handla om urvalsprinciper som exempelvis nyhetsvärdering och medielogik samt aktuella händelser i det politiska landskapet. I samband med en skandal kopplat till ett visst parti får detta parti sannolikt större utrymme, i den sortens extremfall är utrymmets omfattning inte något som går att koppla till oskälig partiskhet, då utrymmet haft rimliga skäl. En annan förutsättning för rapporteringen och faktor i urvalsprocessen kan vara opinionsläget. Politiska partiers utrymme i medierna kan ofta förklaras med hjälp av en opinionsspeglingsmodell - det vill säga hur opinionsstarka partierna är (Asp, 1988:11).

Dessa urvalsprocesser kan även gå under benämningen journalistiska arbetssätt, normer och rutiner i det redaktionella arbetet. Tidigare forskning visar att det är just dessa arbetssätt och journalistiska normer snarare än journalisternas politiska åsikter som har betydelse för den journalistiska bevakningen. Detta utesluter inte att journalistiken i olika grad kan gynna eller missgynna politiska aktörer på ett sätt som inte är neutralt. Däremot menar tidigare forskning att detta handlar om strukturell partiskhet snarare än systematisk partiskhet. Det vill säga att

nyhetsmediernas villkor, arbetssätt och nyhetsvärderingsprinciper tillsammans med politiskt relaterade händelser kan ”råka” gynna eller missgynna en politisk aktör eller åsiktsriktning. Däremot visar forskningsresultaten inte att nyhetsjournalistiken är styrd av politiska värderingar, då det inte går att hitta någon systematisk partiskhet över tid (Strömbäck & Nord, 2017:18).

Sammanfattningsvis blir det möjligt att uttala sig om mediernas partiskhet genom en kombination av den samlade bilden av empiriskt uppmätt partiskhet och ett hänsynstagande till den journalistiska rapporteringens förutsättningar. Hur partiskheten kan uppmätas empiriskt kommer nu att gås igenom.

3.1.2 Att kvantifiera partiskhet

Kent Asp anses vara pionjären inom svensk forskning på mediers bevakning av valrörelser. Han har publicerat *Medievalsundersökningarna* mellan 1979–2010, undersökningarna har därefter genomförts av Bengt Johansson och Jesper Strömbäck. *Medievalsundersökningarna* har resulterat i ett gediget empiriskt material där flertalet olika aspekter inom mediers bevakning, roll och betydelse för politiken har undersökts – däribland partiskhet i nyhetsrapportering. Vår kvantifiering av mediernas partiskhet har sin utgångspunkt i den metod Asp utvecklat och använt sig av i samband med dessa undersökningar.

Det finns i huvudsak tre sätt genom vilka en politisk aktör kan gynnas och missgynnas i mediernas nyhetsförmedling. För det första kan detta ske genom den bild som medierna ger av den politiska aktören själv, för det andra genom att aktörens världsbild gynnas eller missgynnas och för det tredje genom på vilket sätt olika sakfrågor relateras till aktören själv. Dessa huvudsakliga sätt, genom vilka medierna kan gynna eller missgynna en aktör, kan var för sig eller tillsammans ge en uppfattning om mediernas partiskhet (Asp, 1988:8). Viktigt att ha i åtanke är att en aktör kan missgynnas inom ett av dessa avseenden men samtidigt gynnas i ett annat, således bör ett uttalande om ett mediums generella partiskhet vara grundat i en samlad bedömning av dessa aspekter.

Asps teori utgår ifrån antaganden om dels hur en aktör kan gynnas eller missgynnas, och dels om när detta sker. Antagandena om hur aktören kan gynnas eller missgynnas är de tre huvudsakliga sätten som redogjordes för ovan. Vad det gäller antaganden om när gynnandet eller missgynnandet föreligger så utgår Asp ifrån vad som i normalfallet kan tänkas vara gynnsamt eller missgynnsamt för en aktör. Exempelvis vilar teorin på antaganden om att det är mer gynnsamt att få beröm än att få kritik och att det är gynnsamt att få komma till tals och ges uppmärksamhet. Visst kan undantagsfall förekomma, då uppmärksamheten är negativ eller berömmet ses som en dödskyss, men teorin vilar på vad som i normalfallet är gynnsamt och missgynnsamt (Asp, 2011:40).

Vidare utgår teorin från att medborgarens politiska handlande avgörs genom hans värdering av två objekt: aktörer och sakfrågor. Således kretsar teorins kvantifiering av partiskhet kring mediers behandling av just politiska aktörer och sakfrågor (Asp, 2006:33). Låt oss därför återgå till de huvudsakliga sätt genom vilka Asp menar att en aktör kan gynnas eller missgynnas.

För det första menar Asp att den bild som medierna ger av aktören själv, som aktörsobjekt, kan vara mer eller mindre gynnsam. Detta kan i sin tur ta sig uttryck på tre olika sätt: genom

uppmärksamheten aktören får, genom framställningen och behandlingen av aktören och dennes egenskaper, samt genom hur aktörens relateras till andra aktörer.

För det andra kan en aktör gynnas eller missgynnas genom den bild av sakfrågeobjektet som förmedlas i medierna, vilket handlar om att aktören gynnas genom att dennes världsbild i olik grad gynnas i mediernas rapportering. Detta kan ske genom att olika sakfrågor och företeelser får uppmärksamhet i olika utsträckning, genom hur sakfrågorna framställs samt genom hur sakfrågorna relateras till varandra. Denna aspekt har en tydlig grund i mediernas dagordningsfunktion, och antagandet om att väljarnas dagordning till stor del avgörs av vad medierna prioriterar (Asp, 2006:49).

För det tredje förklarar Asp att aktören kan gynnas eller missgynnas genom hur aktören själv relateras till olika sakfrågor och företeelser. Det är i normalfallet gynnsamt för aktören att sammankopplas med den sakfrågeprofil som aktören själv önskar och prioriterar. På motsvarande sätt anses det missgynnsamt för aktören att framträda med sakfrågor som aktören själv önskar undvika (Asp, 1988:8; 2011:40).

Dessa tre huvudsakliga sätt ger tillsammans en teori som på ett heltäckande sätt belyser de olika avseenden genom vilka en aktör kan gynnas eller missgynnas i mediernas nyhetsrapportering. Tydligt blir att en aktör kan gynnas i ett avseende och missgynnas i ett annat. Exempelvis kan en aktör ges stort utrymme, vilket i normalfallet anses positivt, samtidigt som att en stor del av utrymmet kan ske i samband med oönskade sakfrågor eller ett mindre önskvärt sammanhang, vilket anses missgynnsamt. Därmed bör slutsatsen om ett mediums partiskhet bygga på en samlad bedömning av de tre huvudsakliga sätt som ingår i Asps teori.

För att i nästa steg kvantifiera partiskheten behöver det, som tidigare nämnt, avgöras *när* det förekommer gynnsam eller missgynnsam behandling (Asp, 2011:41). Detta ter sig i vissa fall som tämligen självklara avväganden, medan det i andra fall blir mer komplicerat. När det exempelvis gäller aktörens uppmärksamhet utgår Asp från att en aktör främst kan få uppmärksamhet som antingen omtalad eller agerande aktör. Denna sammanräknade exponering utgör då kvantifieringen för aspekten ”uppmärksamhet”. Grundantagandet är att exponering i normalfallet är gynnsamt. Om vi istället belyser hur framställningen/behandlingen av aktörerna kvantifieras så görs detta genom ett aktörsbehandlingsindex som Asp använt sig av sedan den första Medievalundersökningen som genomfördes 1979. Detta index är utformat för att fånga upp hur en aktör uppmärksammas, det vill säga på vilket sätt aktören tillåts framträda och vilken bild som ges av aktören och dennes egenskaper. Aktörsbehandlingsindexet kan sammanfattningsvis sägas ge svar på förhållandet mellan i vilken utsträckning aktören får komma till tals och i vilken utsträckning aktören får kritik/beröm (Asp, 1988:14; 2011:44).

Genom de två exemplifierade, och flertalet andra i olika grad komplicerade kvantifieringar, nås den empiriskt uppmätta partiskheten. Denna partiskhet benämner Asp som den *faktiska* partiskheten, vilket inte är densamma som den *oskäligen* partiskheten. Den faktiska partiskheten förklaras i sin enkelhet som den partiskhet vilken kvantifieras och empiriskt undersöks i termer av i olika grad gynnsam och ogynnsam medierapportering. Vilket i Medievalundersökningarnas fall innebär att vissa aktörer i vissa avseenden gynnas eller missgynnas av mediernas rapportering kring valet. Att däremot besvara om partiskheten är

oskäligen eller orättvis är inte helt enkelt eller oproblematiskt. Ett sätt att närma sig är att analysera de bakomliggande och förklarande orsakerna till varför den faktiska partiskheten såg ut som den gjorde och varför de olika aktörerna i olika grad gynnats. Analysen utgår från grundantagandet om att journalisterna inte själva bestämmer den bild som ges av aktörerna. Mediebildens avgörs i ett samspel mellan medier, journalister, urvalsprocesser, politiker, politiska partier samt deras inbördes kamp. Frågan som behöver ges svar på är således vilka faktorer som präglade den partiska mediebildens (Asp, 2006:80).

Sammanfattningsvis kan det anses vara lättare gjort att svara på om det förekommit faktisk partiskhet, förutsatt att empirin är väl utförd, än att svara på om partiskheten varit oskäligen. För att besvara det senare ska alltså den faktiska partiskheten i mediebildens sättas i relation till mediebildens bakomliggande faktorer. Faktorer som har att göra med samspelet mellan medier och journalister, deras arbetsätt och rutiner, politiker och politiska partier samt deras inbördes kamp. Om dessa faktorer tycks kunna ge en rimlig förklaring till den faktiska partiskheten, så ter sig partiskheten inte vara oskäligen eller orättvis.

3.1.3 Resultat från Medievalsundersökningar

För att sammanfatta resultaten i de Medievalsundersökningar som gjorts kan vi inleda med att konstatera att det i samtliga resultat går att se att vissa politiska aktörer gynnats eller missgynnats i vissa avseenden (Asp, 2011:95). Genomgående har resultaten kunnat förklaras av exempelvis redaktionella urvalsprocesser och nyhetsjournalistiska värderingar samt aktuella händelser. Den partiskhet som uppmäts har alltså drabbat alla partier. Gynnandet av de politiska aktörerna har genom åren inte varit systematiskt utan istället strukturellt (Johansson & Strömbäck, 2019:146; Strömbäck & Nord, 2017:18). Över de val som studerats går det att konstatera att det till viss del förekommit oskäligen partiskhet, men övervägande är den partiskhet som inte kunnat anses vara oskäligen. Därmed har svenska nyhetsmedier genom sin rapportering gjort valen rättvisa överlag (Asp, 2006:80; 2011:96–99; Asp & Bjerling, 2014:131).

3.1.4 Partiskhet i public service

Om vi genom Medievalsundersökningarna väljer att särskåda de medier som för vår egen undersökning är mest intressanta, public service-kanalerna, framkommer en del nämnvärda resultat kopplat till partiskhet. Vad det gäller den faktiska partiskheten under åren går det att se att public service-kanalerna, precis som medierna generellt, i olika grad och i olika val gynnats eller missgynnats olika aktörer i vissa aspekter. Vad som är viktigt är att det inte förekommer någon systematik i partiskheten. Således förekommer det partiskhet, men den har drabbat alla över tid (Asp, 2017:112).

Ser vi till den oskäligen partiskheten så förekommer detta historiskt sett väldigt sällan inom public service-medierna, med visst undantag för valrörelsen 1979. Om ett parti på ett övervägande sätt missgynnats eller gynnats i public service finns orsaken till detta ofta i saker som partiets egna misstag, opinionsspiraler, lyckade politiska utspel eller framgångar i debatter. Sammantaget har public service, inom tidsramen för Medievalsundersökningarna, varit rättvisa då inget parti eller aktör systematiskt oskäligen missgynnats av rapporteringen (Asp, 2017:114). Däremot visar resultaten att två partier, Socialdemokraterna och Moderaterna, genomgående utsatts för en mer ogynnsam behandling än andra partier. Detta förklaras till stor del av Asp med att dessa partier ofta stått som ytterpositioner och

huvudalternativ för regeringsmakten. Sett till de tio första Medievalsundersökningarna gavs dessutom Socialdemokraterna som regeringsalternativ en mer ogynnsam behandling än det borgerliga alternativet. Något som Asp menar kan bero på Socialdemokraterna i större utsträckning haft regeringsmakten vilket leder till hårdare kritik och granskning. Samtidigt menar Asp att de borgerliga partierna i de fall de suttit vid makten fått en mer gynnsam behandling. Den orsak som kan anses ge bäst förklaring till rapporteringen är Socialdemokraternas tillbakagång i opinionsläget genom åren. Från 45 procent vid mitten av 1990-talet till ett parti på runt 30–35 procent. Socialdemokraterna har gått från ett dominant parti till ett parti som är i beroendeställning till andra partier för att bilda regering. Därav anses rapporteringen inte heller vara oskäligen, utan en logisk konsekvens av Socialdemokraternas nedgående ställning i opinionen (Asp, 2011:146–150; Asp & Bjerling, 2014:130).

3.1.5 Partiskhet som begrepp

Ovan redogörelse för partiskhet i public service utgår från Medievalsundersökningarna och den metod som där används. Att analysera partiskhet kan givetvis göras mer problematiskt än så. Bland annat går det ingen fullständig rät linje mellan definitionen av partiskheten i Medievalsundersökning och den definition av partiskhet i sändningstillståndet för public service. I sändningstillståndet står det skrivet att opartiskheten för en programverksamhet innebär tre saker: möjlighet att bemöta kritik, kontroversiella ämnen får inte behandlas på ensidigt sätt och man får inte ta ställning i en kontroversiell fråga (Myndigheten för press, radio och tv, 2019). Dessa krav ter sig svårförenliga med programmets natur. Därför krävs att man tar ett steg tillbaka och tittar på det övergripande kravet på opartiskhet i sändningstillståndet vilket är att ha ett neutralt förhållningssätt utan att blanda in vinklade åsikter. Den definitionen av ett opartiskt förhållningssätt går i stor grad att översätta till den partiskhet som Asps metod mäter.

3.2 Satir

3.2.1 Introduktion till satir

Forskningen inom satir har under lång tid varit överens om att det inte är möjligt att på ett entydigt sätt definiera satir och fastställa vilka egenskaper och villkor som måste uppfyllas för att något ska kunna benämnas som satir. Det anses svårt att fastställa dessa egenskaper då satiren som uttrycksform varierar mellan olika kulturer och tidsepoker (Test, 1991, refererad i Declercq, 2018). Condren (2012) belyser också det problematiska i att definiera satir och förespråkar istället att man bör utgå från ett kluster av olika egenskaper för att på ett adekvat sätt kunna identifiera satiren. Han lyfter fram en rad olika egenskaper såsom moralisk kritik, humor, förlöjligande och ironi, som därigenom skulle kunna känneteckna satiren.

Declercq (2018) går emot detta och hävdar att ett kluster av egenskaper som kännetecknar satir gör det svårt att särskilja satiren från andra närliggande uttrycksformer. Han menar att satiren är i behov av en tydlig definition för att därigenom särskilja den från andra former av underhållning och förlöjligande. Declercq slår därmed fast att satir är en genre som syftar till både kritik och underhållning, samt att dessa två egenskaper måste samverka för att något ska kunna definieras som satir.

McClennen & Maisel (2014:111–112) lyfter i boken *Is satire saving our nation?* fram liknande tankar som Declercq och hävdar att satir är en unik form av underhållning som syftar till att väcka kritiska tankar hos publiken och därigenom få den att ifrågasätta förgivetagna föreställningar. De menar därmed att satirens viktigaste uppgift är att knyta samman underhållning med kritiskt tänkande och därigenom uppmuntra publiken till att dra egna slutsatser av den satir som framställs. Satiren kännetecknas allt som oftast av ironi, ordlekar och parodier och förväxlas lätt med pseudo-satir där hån, cynism och sarkasm är vanligt förekommande inslag. Därmed blir det problematiskt att definiera all typ av politisk underhållning som satir då flertalet satirprogram syftar till att förlöjliga politiker utan att väva in någon form av substantiell kritik. Idag är det vanligt förekommande att programledare för satirprogram i ena stunden ägnar sig åt satir för att väcka kritiska tankar hos publiken för att i nästa stund håna och förlöjliga en politisk person. Inom ramen för Svenska nyheter går det att identifiera inslag och segment med både satir enligt Declercqs definition, men även pseudo-satir. Vår studie ämnar undersöka allt politiskt innehåll i programmet och inte enbart det som kan uppfattas och definieras som satir. Vi ämnar inte kartlägga och identifiera programmets innehåll utifrån de olika definitionerna av satir. Men programmet benämns samtidigt som ett satirprogram och därför är det viktigt att klargöra satiren och dess innebörd – för att förstå programmets innehåll.

3.2.2 Satir som politisk nyhetskälla

Frågan kvarstår dock om vilket inflytande och funktion den politiska satiren har för medborgarnas politiska kunskaper. Med tanke på att Declercq (2018) och McClennen & Maisel (2014) hävdar att satir inte enbart syftar till att underhålla en publik, utan även skapa utrymme för ifrågasättande och kritiskt tänkande ter det sig därför intressant att belysa vilken roll den politiska satiren har för medborgarna i ett demokratiskt samhälle.

Forskningen kring detta är i främst kopplad till en amerikansk kontext och belyser olika typer av late-night shows med satiriskt innehåll. Pew Research Center gör genomgående undersökningar om amerikaners medievanor där en undersökning 2004 visade att 34% av de mellan 18–29 år uppgav att de lärde sig något om presidentvalet genom att ta del av innehållet av typiska late-night shows och/eller comedy shows såsom *The Daily Show* eller *Saturday Night Live*. 12 år senare visade en ny undersökning att under en veckas tid tog hela 25% (alla åldersgrupper inräknade) del av information om presidentvalet 2016 genom late-night shows. 2004 års undersökning visade även att för amerikaner under 30 år var politiska humorprogram lika frekventa källor för politisk information om presidentval som morgontidningar (Pew Research Center, 2004, 2016). Det framkommer även att unga människor och de med låg politisk kunskap tog del av politisk information i late-night shows i högre utsträckning än äldre och de med högre politisk kunskap (Pew Research Center, 2000; Parkin, Bos & van Doorn, 2003). Det här väcker därmed tankar om att late-night shows inte enbart kan anses vara underhållningsprogram, utan har även kommit att bli en viktig källa för politisk information – främst för landets unga väljare och de med låg politisk kunskap.

Young & Tisinger (2006) undersökte detta närmare genom att fokusera på yngre medborgare då de, som tidigare nämnt, varit mer benägna att ta del av politisk information i late-night shows. Resultatet visar att unga människor använder sig av både traditionella nyheter och late-night shows för att tillskansa sig politisk kunskap. Därmed går det inte att hävda att unga uteslutande använder sig av late-night shows som nyhetskälla eller som ett substitut till traditionella nyheter. Det går även att utläsa att av de som upplever att de lär sig något genom

att ta del av innehållet i late-night shows också lär sig genom att ta del av innehåll i andra nyhetsprogram, samt att sannolikheten att ta del av traditionella nyheter var större hos de som tittade på late-night shows än de som inte gjorde det. Det tyder på att late-night shows fungerar som en gateway till traditionella nyheter.

3.2.3 Bidrar satir till ökad politisk kunskap?

Frågan är dock om tittarna i själva verket lär sig något om politik, då forskningen i stor utsträckning fokuserat på hur människor själva upplever att de lär sig något om politik. Hollander (2005) bekräftar det faktum att yngre människor tar del av late-night shows för att följa och ta del av politisk information i samband med politiska kampanjer. Däremot visar det sig att unga människor har svårt att återge den politiska information som förmedlas, då de upplever att de har kunskaper om politiska kampanjer, men i själva verket har svårt att komma ihåg den information som förmedlas. Duerst, Koloen & Peterson (2001) anser också att den genomsnittliga tittaren kommer vara oinformerad efter exponering av programmet då det ofta saknar substantiell politisk information. Det finns dock forskning som går emot detta resultat och hävdar att det är möjligt att tillskansa sig en ökad politisk kunskap genom att ta del av innehållet i satirprogram. I samband med presidentvalet 2012 kunde Hardy et al. (2014) påvisa att satirprogrammet The Colbert Report lyckades med att utbilda och öka kunskapen hos tittarna om de inte helt okomplicerade reglerna för hur presidentvalskampanjer finansieras. Även McClennen & Maisel (2014:4) lyfter fram 2013 års regeringsstängning i USA som ett exempel på hur betydelsefull satiren kommit att bli för de amerikanska medborgarna. Rapporteringen från de etablerade medierna präglades under den här perioden av hysteri och avsaknad av praktisk information, vilket gjorde det svårt för medborgarna att få grepp om en rådande situationen. Många sökte sig därför till satiren som hade förmågan att förse medborgarna med information som var underhållande och samtidigt uppmuntrade till kritiskt tänkande.

3.2.4 Satirens betydelse för politisk uppfattning

Tidigare forskning målar upp en bild av att satiren har förmågan att i vissa fall ta över de traditionella nyhetsmediernas roll som medborgarnas främsta nyhetskälla, samt att den har förmågan att förmedla politisk information till medborgare som i grund och botten har ett tämligen lågt politiskt intresse. Men än mer intressant för vår studie är om satiren påverkar tittarens uppfattning. Det finns inga kunskapskrav för att få rösta i ett val, så oavsett faktisk kunskap eller ej är det intressanta om tittarens uppfattning inom olika politiska frågor och ställningstaganden påverkas av satirprogram.

Enligt Iyengar (1991, refererad i Duerst et al., 2001) är den lättast återanvändbara informationen den som kommer att dominera vilka värderingar och åsikter man formar. Information som upprepas blir den allra mest lättillgängliga vilket i slutändan påverkar tittarens åsikter. *“If you tell viewers that George Bush is stupid enough times, they will begin to put some degree of faith into what is being said”* (Duerst et al., 2001). Genom att satiren förpackar komplexa frågor på ett lättillgängligt sätt och/eller använder sig av upprepning kan den i sin tur påverka tittarens uppfattning.

Dan Schnur, kommunikationschef vid John McCains presidentkampanj 2000, ansåg att late-night shows hade en enorm effekt på tittarens uppfattning av presidentkandidaterna – betydligt större effekt än kvällsnyheterna (Niven et al., 2003:119). Schnurs tes bekräftas av

Baumgartner & Morris (2006) och Duerst et al. (2001) vars forskningsresultat renderar i att tittare som exponerats för skämt om presidentkandidater uppvisade en mer negativ inställning till dem, oberoende av hur man tidigare uppfattat dem. Detta medan Parkin et al. (2003) forskning visar att late-night shows påverkade tittarnas uppfattning om sittande president positivt. Sammantaget visar forskningen, som är gjord på olika program, att uppfattningen kan påverkas såväl negativt som positivt vilket innebär att en effekt på den politiska uppfattningen går att skönja. Dessutom gick det även att utläsa att tittarna blev mer skeptiskt inställda till valsystemet och nyhetsmedier i stort, vilket tyder på att satiren och dess innehåll även kan ha en viss negativ effekt på hur människor uppfattar politik och nyhetsmedier.

3.2.5 Satirens måltavlor

Mot bakgrund av att forskningen visar att satiren har en effekt på människors uppfattningar om politik blir det synnerligen intressant att vidare undersöka vad eller vem det skämtas om, samt på vilket sätt. Den politiska satiren är lik nyhetsmedierna till sin natur genom att lyfta politiska frågor, sociala problem och aktualiteter som finns på agendan. Satiren är ofta egalitär och synliggör orättvisor och tar kampen för vanligt folk mot etablissemang och makten (Bruun, 2012:160–162).

Det satiriska innehållet har studerats i late-night shows i USA, där en stor del av de politiska skämten riktas mot den sittande presidenten och hans innersta krets, men också mot presidentkandidater. Undersökningar visar att cirka nio av tio skämt inte fokuserar på en politisk sakfråga, utan snarare på politikern som person och dess karaktär – däribland skämt om hans ålder, vikt och kompetens (Niven et al., 2003; Young, 2004; Duerst et al., 2001). Duerst et al. (2001) undersökning visar även att 95 procent av skämten var av negativ karaktär. Den personfokuserade och ofta stereotypiska satiriska framställningen, som tydligt kännetecknar amerikanska satirprogram, kan dock förklaras av det tvåpartisystem som utmärker amerikansk politik. Avsaknaden av ett flerpartisystem gör det möjligt att använda sig av en stereotyp karakterisering av politiker då det finns en tydlig och uppenbar skillnad mellan republikanska och demokratiska politiker (Matthes & Rauchfleisch, 2013:598). I Matthes & Rauchfleisch (2013) forskning som studerade ett politiskt satirprogram i Schweiz, där politiken kännetecknas av ett flerpartisystem, framkom det att skämten var mindre personcentrerade och mer relaterade till politiska sakfrågor. I de fall där det förekom skämt riktat mot en politisk person var den stereotypiska vinklingen inte alls lika framträdande som i den amerikanska kontexten. Det tyder på att sättet man skämtar om politik och politiker till viss del går att härleda till det aktuella landets politiska system. Åtminstone tycks fokuseringen skilja sig åt, men i huvudsak vara riktad på antingen person eller politik.

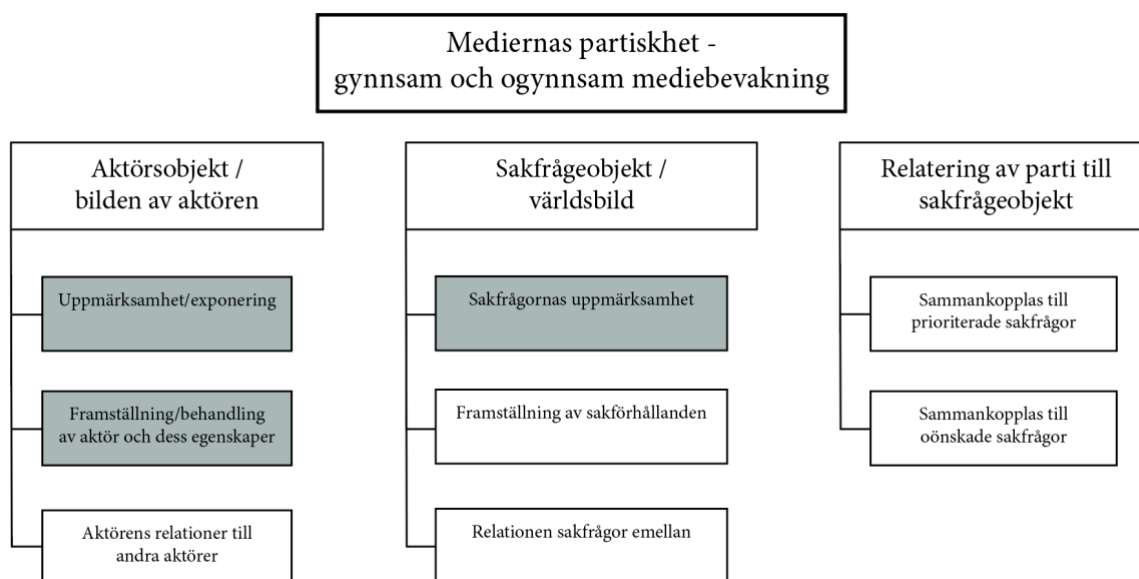
4. Teoretiskt ramverk

I följande kapitel redogör vi för studiens teoretiska ramverk. I bakgrunden har vi genom tidigare forskning redogjort för mediers partiskhet och satir – och vad som är viktigt att ha i beaktning, och förhålla sig till. En stor del av det teoretiska ramverket bygger på teorier som även används i Medievalsundersökningarna, förklaringsmodeller som opinionsspeglingsmodellen och redaktionella urvalsprocesser som nyhetsvärdering och medielogik. Vi redogör även för teoretiska grunder som vissa aspekter av Asps teori bygger på, som dagordningsteorin.

4.1 Studier i mediernas partiskhet

Kent Asp har utvecklat en teori som i Medievalsundersökningarna används för att undersöka mediernas partiskhet. Teorin utgår ifrån ett antal antaganden om hur en aktör kan gynnas eller missgynnas genom journalistisk nyhetsrapportering. I huvudsak kan aktörer, som ett politiskt parti, gynnas eller missgynnas på tre olika sätt i mediers nyhetsförmedling. I figur 4.1 nedan har vi konstruerat en modell som sammanställer de tre huvudsätt som Asp innefattar i teorin.

Figur 4.1. Sammanställning av gynnsam och ogynnsam mediebevakning

(Asp, 1988, 2006; Johansson 2017; Johansson & Strömbäck, 2019)

För det första kan en aktör gynnas genom den bild som medierna ger av aktören själv, *aktörsobjektet*. Detta kan i sin tur ske genom (1) den uppmärksamhet aktören får, (2) hur aktören framställs/behandlas och (3) genom hur aktören relateras till andra aktörer.

För det andra kan en aktör i olika grad gynnas genom den bild medierna ger av sakfrågeobjektet. Detta handlar om mediernas funktion att bekräfta eller undergräva den

världsbild partiernas sakfrågeprofiler bygger på. Detta kan ske genom (1) den uppmärksamhet sakfrågor och företeelser får, (2) hur sakfrågor och sakfrågeförhållanden framställs samt (3) genom hur olika sakfrågor relateras till varandra.

För det tredje kan aktören gynnas eller missgynnas genom hur den själv blir relaterad till olika sakfrågor. Det är mer gynnsamt att (1) ges utrymme i samband med den egna sakfrågeprofilen, medan det är (2) ogynnsamt att sammankopplas med sakfrågor eller företeelser som aktören helst undviker.

Genom att mäta hur olika aktörer gynnas och missgynnas enligt dessa aspekter möjliggörs att mäta mediernas partiskhet rent empiriskt. De aspekter som vi valt att applicera i vår undersökning är de som i figuren är markerade med grått. I metoddelen redogörs mer ingående för hur vi översatt Asps teori för att undersöka nyhetsjournalistiska mediers partiskhet i valrörelser, till en teori som blir applicerbar på vårt analysobjekt – det politiska satirprogrammet Svenska nyheter.

4.2 Opinionsspeglingsmodellen

Opinionsspeglingsmodellen är ett verktyg som Asp använt sig av i Medievalundersökningarna för att förklara den skillnad som ofta förekommer gällande partiernas exponering i nyhetsmedierna i samband med valrörelser. Asp menar att det ofta finns en överensstämmelse mellan partiernas opinionsläge och deras exponering i nyhetsmediernas valrapportering. En överensstämmelse som grundar sig i en relevansbedömning, vilken innebär att det utrymme ett parti ges i nyhetsrapporteringen i grova drag stämmer överens med partiets opinionsläge. Det går därmed att hävda att partiernas nuvarande opinionsläge i kombination med tidigare valresultat har en avgörande betydelse för hur relevant nyhetsredaktionerna anser att partiet är, något som ger utslag på den exponering partiet får (Asp, 1988:10).

Vår undersökning ämnar undersöka partiskhet i en annan kontext och inte i samband med en valrörelse. Det går dock att argumentera för att opinionsspeglingsmodellen även är relevant för vår studie, då det politiska satirprogrammet Svenska nyheter förmedlar nyheter om politik. Trots programmets satiriska karaktär går det inte att försumma det faktum att det är ett aktualitetsprogram som ska ta upp och göra satir av politiska nyheter. Därmed är sannolikt opinionsspeglingsmodellen en relevant förklaringsmodell att ta i beaktning i samband med att vi undersöker vilket utrymme de olika politiska partierna får i Svenska nyheter.

4.3 Dagordningsteorin

Dagordningsteorin bygger på att de samhällsfrågor som prioriteras av massmedierna även blir viktiga frågor för allmänheten. Det innebär i praktiken att mediernas dagordning blir allmänhetens dagordning. Denna dagordningseffekt belyser inte hur medierna får människor att tänka i en viss fråga, utan snarare vilka frågor de ska tänka kring. Dagordningsteorin grundar sig i en politisk kontext där sakpolitiska frågor är en viktig komponent (McCombs & Shaw, 1972). Således går det att hävda att medierna har en förmåga att rikta fokus mot politiska sakfrågor som i förlängningen blir viktiga sakfrågor för väljarna. Asp hänvisar till

mediernas dagordningsfunktion och hur den både kan gynna och missgynna politiska aktörer, när han motiverar relevansen i att undersöka sakfrågornas exponering som ett mått på partiskhet. De sakpolitiska frågor som dominerar väljarnas dagordning bestäms i stor utsträckning av de sakfrågor som prioriteras av medierna, enligt teorin. Därmed har de en avgörande betydelse för partierna att få upp sina respektive prioriterade sakfrågor på mediernas dagordning då det enligt Asp anses vara gynnsamt för partierna (Asp, 2011:59). Dagordningsteorin motiverar att undersöka hur de olika partierna har gynnats/missgynnats av de sakfrågor som förekommit i Svenska nyheter.

4.4 Nyhetsvärdering och medielogik

Inom nyhetsredaktioner sker alltid ett urval av potentiella nyheter. I ett inledande skede sker en nyhetsvärdering, där möjliga nyheter värderas av nyhetsredaktionens arbetsprocesser. Det är dock viktigt att poängtera att det även finns andra faktorer som styr nyhetsurvalet. Trots att det vissa dagar kan finnas en mängd möjliga nyheter som värderas högt av nyhetsredaktioner, kan mediernas begränsade format påverka urvalet av nyheter på ett sådant sätt att vissa högt värderade nyheter emellanåt sällas bort i konkurrensen. Å andra sidan kan det förekomma tillfällen då det finns ett begränsat urval av möjliga nyheter som värderas högt, vilket även gör det möjligt för nyheter med lågt nyhetsvärde att publiceras (Strömbäck, 2019:173).

Det finns ett flertal faktorer som påverkar den nyhetsvärdering som styrs av de redaktionella processerna. En möjlig nyhet värderas högre om den tidsmässigt, kulturellt och geografiskt har en tydlig och nära koppling till den egna publiken. Andra viktiga faktorer är om nyheten behandlar personer eller organisationer som innehar makt eller på något sätt är välbekanta för publiken, samt oförutsedda och negativa händelser (Strömbäck 2019:176). Svenska nyheter är i första hand ett satirprogram, men också ett aktualitetsprogram då man presenterar nyhetshändelser på ett kritiskt och underhållande sätt. Därmed sker det även i den här typen av program en form av nyhetsvärdering, där det är rimligt att anta att de redaktionella processerna tar hänsyn till de ovan nämnda faktorer när en potentiell nyhet värderas.

Viktigt att poängtera är att det inte enbart går att härleda programmets innehåll till nyhetsvärderingens mekanismer. Altheide & Snow (1979) lyfter fram begreppet medielogik och menar att det inte alltid är en potentiell nyhets karaktär som avgör om det blir en publicerad nyhet. Lika viktig är nyhetens egenskaper och hur väl den passar in i det aktuella formatet. En viktig del av medielogiken är det faktum att medierna använder sig av olika berättartekniker som i förlängningen påverkar urvalet och utformningen av en nyhet (Strömbäck 2019:179) Bland dessa berättartekniker återfinns bland annat personifiering och stereotypisering vilket inom forskningen om politisk satir är vanligt förekommande när man skämtar om politik och politiker (Niven et al., 2003; Young, 2004; Duerst et al., 2001). Därmed går det att argumentera för att även det politiska satirprogrammet Svenska nyheter använder sig av liknande anpassningar i sin nyhetsförmedling, då programmets primära uppgift inte nödvändigtvis är att informera tittarna om aktuella händelser, utan snarare lyfta fram det absurda och humoristiska inom det politiska sfären.

5. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka huruvida det förekommer partiskhet i SVT:s politiska satirprogram Svenska nyheter under de senaste två säsongerna.

1. Hur har omfattningen av den negativa exponeringen av de politiska partierna sett ut?
Frågeställningen syftar till att besvara respektive partis exponering räknad i tid och om det finns en partiskhet sett till partiernas exponering. Exponeringen kommer också jämföras säsongerna sinsemellan i syfte att undersöka om en eventuell partiskhet varit systematisk.
2. Hur har behandlingen av de politiska partierna sett ut, vad har den negativa exponeringen haft för fokus?
Frågeställningen syftar till att besvara i vilken utsträckning person eller politik är föremål för negativ exponering och om det finns partiskhet i denna behandling av partierna.
3. Hur har de olika partierna gynnats/missgynnats av de sakfrågor som givits utrymme?
Frågeställningen syftar till att besvara huruvida partiskhet finns sett till de politiska sakfrågor som programmet ger utrymme för, genom att mäta sakfrågornas exponering och koppla till respektive partis prioriterade sakfrågor.

Frågeställningarna är förankrade i den teori som Asp använt sig av för att undersöka den politiska partiskheten under tidigare Medievalsundersökningar. Avgränsningar och val, samt utformning, av aspekter som vi väljer att fokusera på från Asps metoder redogörs för i nästkommande avsnitt.

6. Metod

I följande kapitel redogör vi för den metod vi valt för att genomföra undersökningen. Vi beskriver studiens urval, studieobjekt, datainsamling och avgränsningar. Därefter följer en grundlig redogörelse för vår operationalisering och hur vi applicerat teori från Medievalsundersökningarna på vår studie. Kapitlet avslutas med diskussion kring studiens validitet och reliabilitet.

6.1 Kvantitativ innehållsanalys

För att besvara studiens frågeställning har en kvantitativ innehållsanalys tillämpats. Valet av metod baseras dels på att forskningen är kumulativ och bygger på tidigare undersökningar om partiskhet som genomförts i Medievalsundersökningarna. Under Medievalsundersökningarna har en kvantitativ metod tillämpats vilket således även ter sig lämpligt i denna studies fall då syftet att undersöka partiskheten är densamma, om än i en annan kontext. Valet av metod baseras dessutom på att vi vill samla in och kategorisera en större mängd empiriskt material och uttala oss om partiskheten under två säsonger av Svenska nyheter. Den kvantitativa metoden är särskilt behjälplig i syfte att undersöka frekvens och utrymme, något som är centralt för vår studie. Vi kan med hjälp av metoden uttala oss om såväl frekvens som det utrymme varje parti och sakfråga har givits (Esaïasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017:198–199).

En annan fördel är att kvantitativ metod tillåter en stor mängd datainsamling och ett betydande antal analysenheter på kort tid. Datainsamlingen bestod av att undersöka 2 säsonger, totalt 20 avsnitt på sammanlagt 10 timmar, vilket resulterade i 193 analysenheter. En omfattande datainsamling ger oss möjlighet att undersöka någonting över ett längre tidsspänn. Det blir av vikt då SVT själva uppger att programmet ska vara opartiskt sett över en säsong – snarare än i varje enskilt program eller segment. Därav är metoden oss till gagn för att kunna uttala oss om en större mängd material.

Nackdelen med metodvalet är att den kvantitativa metoden tillskriver alla analysenheter samma värde och vikt (Esaïasson et al., 2017:211). I ett försök att motverka detta något har vi utöver frekvensen även mätt hur mycket tid varje analysenhet ges, och på så sätt försökt väga analysenheterna även inom den kvantitativa metoden. Det är dock möjligt att två lika långa analysenheter innehåller betydande skillnader för de partier som behandlas. En minut av programmet som ägnas åt att förklara att parti X inte borde sitta i riksdagen kan antas väga tyngre än en minut av programmet som ägnas åt att skratta åt parti Y's partisymbol. Den här typen av tolkningar är något vi genom vårt metodval missar. Dessutom kan det finnas latent innehåll som tyder på partiskhet vilket den kvantitativa metoden inte fångar upp (Esaïasson et al., 2017:211).

6.2 Urval

Studiens syfte är att undersöka partiskheten inom ett politiskt satirprogram. Val av studieobjekt har sin grund i tidigare forskning om att politiska satirprogram förekommer som nyhetskälla för vissa medborgare och bör därför även vara föremål för granskning om opartiskhet. Därefter, mot bakgrund av att partiskheten i ett politiskt satirprogram undersöks, ansåg vi det relevant att välja ett studieobjekt som verkar i en kontext där opartiskhet är ett krav. Därav valde vi ett politiskt satirprogram inom public service.

Den population vi vill uttala oss om är därmed politiska satirprogram inom public service. Populationen är relativt avgränsad men det finns en del politiska satirprogram i Europa som bedrivs i respektive nations public service-kanaler. De återfinns bland annat i Finland, Danmark, Nederländerna, Österrike och Tyskland. På grund av risk för bland annat språkförbristning riskerar ett sådant val av studieobjekt dock att påverka reliabiliteten. Dessutom saknar vi en förförståelse för den kontext som omgärdar de programmen. Exempelvis har vi bättre koll på svensk politik och public service i Sverige. I en svensk kontext finns det egentligen bara ett adekvat fall att undersöka, nämligen Svenska nyheter. Svenska nyheter är det enda TV-program inom genren som just nu sänds i svensk public service. Andra möjliga studieobjekt är Tankesmedjan, ett radioprogram med satirisk prägel som bedrivs inom public service, men programmet har inte lika mycket politisk prägel som Svenska nyheter. Dessutom liknar Svenska nyheter i mångt och mycket de program som undersökts i den tidigare forskning kring politiska satirprogram vi tagit upp. Därmed är Svenska nyheter det just nu mest lämpade fallet som kan svara upp till och låta oss säga något allmängiltigt om det vi vill uttala oss om.

6.2.1 Studieobjektet

Svenska nyheter är ett TV-program som gör politisk och samhällelig satir. Programmet raljerar över den aktuella politiken samt driver med, och hånar makten. Tittarna ska snabbt få uppfattning och förståelse för en samhällsfråga – samtidigt som de skrattar (SVT, 2020). Programmet hade premiär 2018 och har sedan dess sänts under fyra säsonger. Det sänds fredagar kl. 22.00 och den senaste säsongen hade i snitt cirka 830 000 tittare per avsnitt. Dessutom har programmet, som tidigare nämnt, blivit uppmärksammat för att vara kontroversiellt och har vid flera tillfällen varit föremål för anmälning till Granskningsnämnden. Svenska nyheter kan således antas vara allmänt känt för en betydande del av befolkningen, genom att det når ut till en stor publik varje vecka.

6.2.2 Insamling av data och avgränsningar

Insamlingen av det material vi valt att studera har möjliggjorts genom att säsong 3 och 4 finns tillgängliga på SVT Play – SVT:s webb-tv. Vi har dock varit i kontakt med redaktionen vid Svenska nyheter och fått klartecken om att snabbt och lätt kunna få utvalda, men också tidigare, säsonger skickade till oss. Detta gjordes i syfte att garantera en snabb process om vi insåg att antalet analysenheter inte uppnådde önskad mängd och vi följaktligen ville undersöka en säsong till. Men också om något oförutsett hade gjort att kodningen inte varit färdig innan den 20 maj då säsong 3 försvinner från SVT play.

Den tidsmässiga avgränsningen skedde i termer av säsonger. Vi valde de två senaste säsongerna: säsong 3 och 4. Säsong 3 sändes mellan september och november 2019 och

säsong 4 sändes mellan januari och mars 2020. Avgränsningen grundar sig i ett antal aspekter. En aspekt var tillräckligt många analysenheter för att det ska finnas relevans att uttala sig i siffror (Esaiasson et al., 2017:198). För att säkerställa detta gjordes en testkodning på fyra program som gav en indikation om ungefärligt antal analysenheter per avsnitt. En annan aspekt är att vi ville undersöka minst två säsonger för jämförelse och i någon mån kunna uttala oss om en eventuell systematik i partiskheten. En tredje aspekt är att dessa säsonger är mest aktuella. Förvisso sker tidigare säsonger närmre riksdagsvalet 2018 vilket således kunde varit mer applicerbart på de teorier vi använt oss av, som i Medievalsundersökningarna används i anslutning till riksdagsval. Å andra sidan ger nyare säsonger ett mer aktuellt och uppdaterat svar på studiens frågeställningar.

En avgränsning i vilket innehåll som skulle kodas togs fram efter testkodning. Ett återkommande segment vi valde att exkludera från kodningen var "Våra folkvalda". Segmentet visar korta ihopklippta sekvenser från riksdagsledamöters anföranden i plenisalen. Varje riksdagsledamots exponering var oerhört kort och oftast var det okända politiker som i väldigt få och till synes helt slumpmässiga fall kompletterades med grafik om partitillhörighet från originalkällan – det vill säga att det inte var Svenska nyheter själva som lagt på grafiken om personens partitillhörighet. Liknande fall vid ihopklippta partiledardebatter eller redovisning av vänster-högerskalor där alla partiledare/partisymboler exponerades valde att exkluderas. Detta då ingen nämnvärd skillnad i exponeringen kunde skönjas och därav ansågs resonemanget om att partiernas exponering "tar ut varandra" vara giltigt. Vi valde också att inte koda vinjetten som är densamma över en säsong alla avsnitt.

6.3 Operationalisering

Följande diskussion kommer att behandla och förklara hur vi gått tillväga för att utforma den kodbok som möjliggjort att besvara studiens frågeställningar. Tyngdpunkten i avsnittet ligger i att redogöra för hur vi genom utformning av kodboken och dess variabler operationaliserat dels teorin om gynnsam och ogynnsam mediebevakning och dels forskningen om politisk satir. Vi redogör därmed för operationaliseringsprocessen – hur den teoretiska definitionen av partiskhet tilldelats operationella indikatorer.

I bakgrundsavsnittet har det redogjorts för hur Asp i Medievalsundersökningarna har kvantifierat partiskhet. I följande metoddiskussion beskrivs hur vi med bakgrund i denna kvantifiering, samt med insikter från forskningen om politisk satir, motiverar de variabler som i vår studie använts för att kvantifiera partiskhet. Diskussionen ska ge klarhet i variablernas relevans i förhållande till teori och tidigare forskning men också i förhållande till studiens frågeställningar.

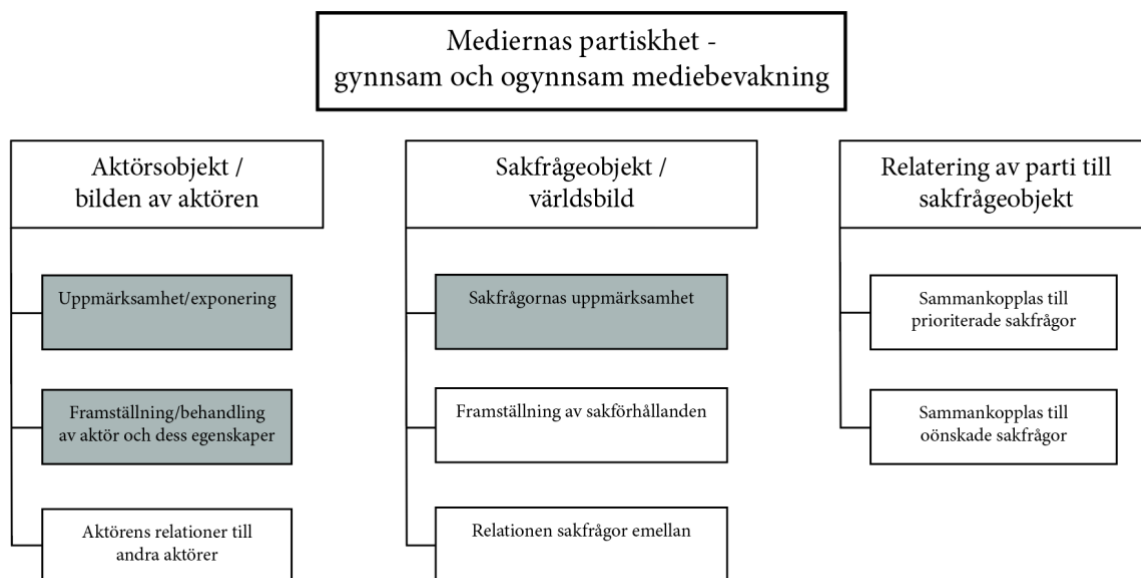
Den kodbok vi framtagit står förankrad i en dubbel teoretisk grund, med ena benet i forskningen om politisk satir, och andra benet i forskningen om mediernas partiskhet. Något som faller sig naturligt då studien ämnar uttala sig om partiskhet inom ett politiskt satirprogram. Forskningen om politisk satir har bidragit i den mån att en förståelse för satiren som fenomen är betydande på vilket sätt partiskhet kan undersökas i ett TV-program som i huvudsak är just satiriskt. Exempelvis är satir kritisk och underhållande i natur, vilket därmed skiljer den från traditionell nyhetsrapportering. Detta är en skillnad som innebär svårigheter i att rakt av applicera en teori designad att undersöka partiskhet i nyhetsrapportering för att

undersöka partiskhet i politisk satir. Skillnaden till trots har forskningen om nyhetsmediernas partiskhet, till stor del Medievalundersökningarna, varit bärande i utformningen av vår studie. Denna forskning har bidragit med insikt i på vilka sätt medier kan vara partiska, gynna och missgynna aktörer, och hur denna partiskhet kan göras mätbar. Eftersom vår studie, precis som Medievalundersökningarna, syftar till att undersöka partiskhet i medieinnehåll, har vi tagit avstamp i Medievalundersökningarnas teori om gynnsam och ogynnsam mediebevakning.

6.3.1 Aspekter av partiskhet

Modellen nedan (figur 6.1) visar en sammanställning vi gjort av teorin som använts i Medievalundersökningarna mellan 1979 och 2018. Modellen visar de tre huvudsakliga sätt genom vilka en aktör kan gynnas eller missgynnas, och de olika aspekter inom varje huvudsakligt sätt som undersöks. Med utgångspunkt i de skillnader som finns mellan å ena sidan satirprogrammet Svenska nyheter, å andra sidan den nyhetsrapporteringen som undersöks i Medievalundersökningarna, har vi sedan valt ut de aspekter som är mest lämpade att översätta till denna studie (dessa visas med skuggning i modellen). Det är även dessa tre aspekter som studiens frågeställningar är förankrade i, och som ligger till grund för variablerna i den kodbok som utformats.

Figur 6.1 Sammanställning av gynnsam och ogynnsam mediebevakning

(Asp, 1988, 2006; Johansson 2017; Johansson & Strömbäck, 2019)

Partiernas exponering

Att mäta partiernas uppmärksamhet/exponering ter sig relevant, det möjliggör en kvantifiering av hur partierna i olika utsträckning givits utrymme i programmet. Denna aspekt ses i Medievalundersökningarna som gynnsam, då man antar att det i normalfallet är gynnsamt för aktörer att förekomma som agerande eller huvudomtalad aktör. Att mäta exponering är dock användbart för att studera partiskhet även utan att värdera om

exponeringen är gynnsam eller ogynnsam. Vilket är fördelaktigt då forskningen om politisk satir inte ger något entydigt svar på huruvida satirisk exponering kan anses gynna eller missgynna ett parti, trots att satir i natur har en kritisk utgångspunkt (Declercq, 2018; McClennen & Maisel, 2014:111–112). Därmed undersöker denna studie inte hur partierna i olika utsträckning gynnas av exponering, utan istället huruvida exponeringen är partisk sett till mängden utrymme partierna emellan. Med tanke på programmets satiriska natur valde vi att utforma variabler som tillät oss att separera negativ exponering från neutral exponering i kodningen. Vidare har en avgränsning gjorts vid resultatredovisningen som innebär att den exponering vi väljer att lägga vikt vid är just den negativa exponeringen. Detta då satir som sagt i natur är präglad av någon form av negativ värdering, vilket också tydliggjordes då nästan all exponering som kodades var just negativ. Denna aspekt av partiskhet präglar således de variabler som svarar upp mot frågeställningen: *Hur har omfattningen av den negativa exponeringen av de politiska partierna sett ut?*

Behandling av partierna

När det gäller framställning/behandling av aktör, som i Medievalsundersökningarna kvantifieras genom ett aktörsbehandlingsindex, har vi valt att omvandla denna aspekt för att göra den mer lämplig och genomförbar i vår kontext av politisk satir. I denna studie undersöks framställningen och behandlingen av aktörerna genom att koda huruvida partiernas negativa exponering präglas av en fokusering mot person eller mot politik. Med grund i forskningen om politisk satir ter sig detta mer relevant att undersöka, dels då satirens fokusering är ett vedertaget begrepp, dels då fokuseringen inom politisk satir ofta riktas mot antingen person eller politik (Niven et al., 2003; Young, 2004; Duerst et al., 2001; Matthes & Rauchfleisch, 2013). Medievalsundersökningarnas aktörsbehandlingsindex består av komponenter som i nyhetsrapportering är relevanta, men som i den satiriska kontexten förlorar en del av relevansen och blir mer problematiskt att undersöka. Exempelvis handlar det om hur ofta en aktör får komma till tals, vilket sällan sker i Svenska nyheter. Dessutom ingår en kvantifiering av när aktörerna får beröm/kritik, något som också förlorar sin relevans då satir i grund är negativt och kritiserande. Att istället undersöka huruvida aktörernas exponering präglas av ett person- eller politikfokus ger oss insyn i hur de olika partierna behandlas och framställs just sett till satirens fokusering. Därmed möjliggör undersökning av denna aspekt att dra slutsatser om huruvida partierna behandlas likvärdigt eller om det går att urskönja partiskhet. Följaktligen har denna aspekt av partiskhet präglat variablerna som hjälper oss att svara upp mot frågeställningen: *Hur har behandlingen av de politiska partierna sett ut, vad har den negativa exponeringen haft för fokus?*

Bortvalda aspekter

Den sista aspekten som ingår under Aktörsobjektet handlar om aktörens relationer till andra aktörer. Denna aspekt har vi valt bort i vår studie då Svenska nyheter programformat sällan behandlar eventuella konflikter eller samstämmighet olika partier sinsemellan, något vi märkte under testkodningen. Ett liknande resonemang har uteslutit flera av de andra aspekterna. Svenska nyheter har en utformning och inriktning, som skiljer sig såpass mycket från den nyhetsrapportering som Medievalsundersökningarna baseras på att vissa aspekter helt enkelt förlorar sin relevans. Exempelvis fann vi att framställning av sakförhållanden, samt relationen sakfrågor emellan är två aspekter av huvudsättet Sakfrågeobjekt/världsbild som inte ges betydande utrymme i Svenska nyheter, och därmed förlorar relevans för studien. Dessutom sammankopplas de politiska partierna sällan till olika sakfrågor på ett tydligt sätt, vilket gör att vi valde bort båda aspekter under kategorin Relatering av parti till

sakfrågeobjekt. Sammantaget innebär programmets utformning, och begränsningen till två säsonger att nämnda aspekter exkluderas till följd av det undersökta medieinnehållet. Vilket innebär att vi i testkodningen inte hittat innehåll som i tillräckligt stor utsträckning kunnat motivera varför dessa aspekter vore relevant att undersöka. Något som i stor del kan antas bero på att dessa aspekter utformats i Medievalundersökningarna som tar plats i en annan kontext än vad vår studie gör.

Sakfrågornas uppmärksamhet

Den tredje aspekten som vi valde att inkludera i vår studie är aspekten sakfrågornas uppmärksamhet, närmare bestämt exponeringen för partiernas olika prioriterade sakfrågor. Aspekten har lagt grund för variablerna som svarar upp mot frågeställningen: *Hur har de olika partierna gynnats/missgynnats av de sakfrågor som givits utrymme?* Detta är den enda av våra valda aspekter som inte behövde översättas eller omformas för att appliceras på satiriskt innehåll. Detta då dagordningsfunktionen, som motiverar denna aspekt i Medievalundersökningarna, är en funktion som kan antas vara betydelsefull även i den kontext vår studie tar plats. Partierna kan antas gynnas om deras prioriterade sakfrågor förs upp på agendan, vilket sker genom att sakfrågorna ges utrymme i Svenska nyheter som kan antas ha en inneboende dagordningsfunktion. Att Svenska nyheter har en inneboende dagordningsfunktion likt de medier som undersöks i Medievalundersökningarna är ett antagande som det ges stöd för i den forskning som gjorts på betydelsen som politiska satirprogram och late-night shows. Det vill säga att politiska satirprogram visats kunna vara en betydande källa för politiska nyheter för vissa målgrupper (Pew Research Center, 2016; Parkin et al., 2003). Om det var oproblematiskt att motivera relevansen i att undersöka själva aspekten sakfrågornas uppmärksamhet, krävs ett desto mer ingående arbete för att ta fram de sakfrågor som på ett rättvisande sätt kan anses vara prioriterade av partierna, vilket redogörs för under nästa rubrik: *Framtagandet av sakfrågor*.

Sammantaget ansåg vi det mest lämpligt att undersöka partiskhet i Svenska nyheter genom att använda oss av följande aspekter: uppmärksamhet/exponering, framställning/behandling av aktören och dess egenskaper, samt sakfrågornas uppmärksamhet. Anledningen är att dessa aspekter ter sig mest lämpade att översätta till vår studie som fokuserar på innehållet i Svenska nyheter, och därmed partiskhet i politisk satir. Utifrån denna teoretiska grund har studiens huvudsakliga frågeställningarna formuleras, frågeställningar som svaras upp mot genom variablerna i kodboken. I kodinstruktionerna (se bilaga 2) ges en utförlig förklaring av vilka variabler som använts för att koda de aspekter av partiskhet vi valt att undersöka.

6.4 Framtagandet av sakfrågor

I följande del redogörs för hur vi tagit fram vilka sakfrågeprofiler varje parti har. Sakfrågorna ligger till grund för att besvara den tredje frågeställningen om hur partierna har gynnats/missgynnats av de sakfrågor som givits utrymme.

Sammanfattningsvis har fastställandet av partiernas sakfrågeprofiler, i Medievalundersökningarna, haft sin utgångspunkt i valupptaktstal fram till valet 1991, och därefter valmanifest och valprogram då upptaktstalen i sin form utgick eller ändrades. Anledningen är att dessa valmanifest/valprogram har i form sett ut på ett likartat sätt hos alla partier och därför varit jämförbara (Asp, 2011:60). Då Medievalundersökningarna genomgående undersökt medierapporteringen under en valperiod har valprogram och

upptaktstal historiskt sett varit lämpliga underlag, då dessa vid undersökningarnas tidpunkt varit aktuella markörer för partiernas prioriterade sakfrågor. Detta skiljer sig från vår studie i den mån att de säsonger av Svenska nyheter som är våra studieobjekt sändes över ett år efter valet 2018. Därigenom hade det politiska landskapet ändrats i förhållande till när partiernas senaste valprogram författats, och därmed gjort dessa något inaktuella. Istället har vi valt att utgå från underlag som är mer aktuellt, nämligen partiernas hemsidor.

Vid framtagandet av partiernas två huvudsakliga sakfrågor inledde vi vårt sökande med att ta del av innehållet på de olika partiernas hemsidor. I första hand ifall prioriterade sakfrågor med tydlighet lyfts fram redan på startsidan. I andra hand har de prioriterade sakfrågorna fastställts utifrån den flik på partiernas hemsida som heter något i likhet med "Vår politik". På dessa sidor redogörs på ett mer eller mindre tydligt sätt vilka sakfrågor som är prioriterade för vart och ett av partierna. Exempelvis återfinns ett segment på Sverigedemokraternas startsida som går under benämningen "Det här vill vi - dessa fyra frågor är särskilt viktiga för oss". Här går det att utläsa fyra listade områden; *Migrationspolitik*, *Trygghet*, *Sammanhållning & Välfärd*. De fyra listade områdena återkommer sedan i nästa steg där vi tar del av avsnittet "Vår politik", vilket innebär att vi därmed gjort en samlad bedömning av innehållet och valt ut *Migration/invandring* samt *Lag och ordning* som Sverigedemokraternas två huvudsakliga sakfrågor. Den här metoden har sedermera använts för att identifiera samtliga partiers två huvudsakliga sakfrågor. Exempelvis var Liberalerna ett parti som inte hade någon information gällande sakfrågor på deras startsida, men genom att ta del av innehållet "Vår politik – om Liberalerna" framkom det vilka sakfrågor som var partiets viktigaste. I de fall där det inte varit tydligt vilka sakfrågor som partiet vill lyfta fram har vi gjort en samlad bedömning av den information som ges via startsidan, avsnittet "Vår politik", samt partiprogram, för att på ett så korrekt och rättvist sätt som möjligt välja ut partiernas viktigaste sakfrågor.

Det är dock viktigt att poängtera att den här urvalsprocessen inte är lika utförlig och genomarbetad som den Asp utgått ifrån när han identifierat partiernas viktigaste sakfrågor. Dessutom går det att argumentera för att partierna idag inte har lika tydliga sakfrågeprofiler som tidigare, vilket blivit tydligt under vår urvalsprocess, där det inte alltid framgår med önskvärd tydlighet vilka sakfrågor som partierna framhåller som viktiga. I vår studie har de prioriterade sakfrågorna kodats utifrån deras exponering i programmet vilket ger svar på i vilken grad de olika sakfrågeprofilerna givits utrymme. Till skillnad från Asps metod i Medievalundersökningarna har vi arbetat med ett färre antal sakfrågor per parti. Vår studie rymmer inte heller en intern gradering/prioritering inom partiernas sakfrågeprofiler, eller ett mått på överensstämmelse mellan partiernas interna prioritering och mediernas prioritering av sakfrågor. Vi är medvetna om att detta innebär ett bortfall av alla de sakfrågor som inte prioriterats som en av de två främsta enligt utrymmet på partiernas hemsidor. Dessutom går vi miste om den mer träffsäkra analys som det inneburit att gradera sakfrågorna efter hur pass prioriterade de är. I den identifiering av sakfrågeprofiler som vi gjort ges inget utrymme för inbördes prioriteringsskillnad mellan sakfrågor i sakfrågeprofilerna. Trots detta ger vår metod, för att undersöka sakfrågornas exponering, en översiktlig bild över vilket partis sakfrågeprofil som ges störst utrymme i de två undersökta säsongerna av Svenska nyheter. Därmed får vi en fingervisning om vilket parti som gynns i störst grad av dagordningsfunktionen i Svenska nyheter sett till sakfrågornas exponering.

De två sakfrågor, per parti, som framkommit som de mest prioriterade står listade i tabellen nedan.

Figur 6.2 Sammanställning partiernas prioriterade sakfrågor

Moderaterna	Lag och ordning	Tillväxt/ekonomi
Kristdemokraterna	Lag och ordning	Vård och omsorg
Sverigedemokraterna	Lag och ordning	Migration/invandring
Liberalerna	Integration	Skola
Centerpartiet	Jobbpolitik	Klimat/miljö
Socialdemokraterna	Jobbpolitik	Vård och omsorg
Miljöpartiet	Klimat/miljö	Ekonomisk jämlikhet/klassklyftor
Vänsterpartiet	Feminism	Ekonomisk jämlikhet/klassklyftor

6.5 Begreppsvaliditet

Under rubriken *Operationalisering* har vi givit en grundlig redogörelse för processen från teoretisk definition till operationella indikatorer och således argumenterat för att vår begreppsvaliditet är god.

Mot bakgrund av att vår studie är kumulativ och ställer sig på tidigare forsknings axlar ges en god begreppsvaliditet. I strävan efter god begreppsvaliditet har vi i stor utsträckning valt att kopiera operationaliseringen från Kent Asp och hans Medievalsundersökningar, då syftet med dessa är att undersöka partiskhet – vilket även är denna studies syfte. Det innebär dock inte att man kan skjuta ifrån sig ansvaret (Esaiasson et al., 2017:61). Därför har vi, som grundligt redogjort för i *Operationalisering*, gjort en del modifieringar för att få operationaliseringen applicerbar i vår kontext.

Men partiskhet är ett teoretiskt begrepp som inte är helt okomplicerat, vilket möjliggör risken för stora avstånd mellan teoretisk definition och operationella indikatorer (Esaiasson et al., 2017:60). Partiskhet är ett begrepp som saknar en helt entydig definition och som tidigare nämnt finns det en viss diskrepans mellan partiskheten som Asp talar om och den partiskhet SVT har reglerat i sändningstillståndet. Som nämnt i bakgrundsavsnittet valde vi att se på definitionen på det övergripande kravet om opartiskhet enligt sändningstillståndet. Den definitionen lyder “att ha ett neutralt förhållningssätt utan att blanda in vinklade åsikter”, vilket i stor grad går att översätta till den partiskhet som Asps metod mäter.

Sammantaget anser vi därför att avståndet mellan den teoretiska definitionen och de operationella indikatorerna, och således begreppsvaliditeten, är rimlig.

6.6 Reliabilitet

För att säkerställa studiens reliabilitet utfördes en testkodning i samband med färdigställandet av kodbok och kodinstruktioner. Viktigt att poängtera är att det även inom en kvantitativ innehållsanalys förekommer en viss grad av tolkning. Inte minst när det gäller de innehållsliga enheterna där tolkningen gör det möjligt att placera in dem i rätt kategori inom en viss

variabel (Esaiasson et al., 2017:199). Genom utförliga kodinstruktioner har vi försökt motverka att den tolkning som är oundviklig skulle vara subjektiv.

Vi inledde med att samtliga tre författare testkodade fyra avsnitt av Svenska nyheter. Baserat på testkodningen genomfördes sedan ett antal förtydliganden i kodinstruktionerna, främst gällande vad som skulle klassificeras som kritik mot politik, parti eller person, men också tydligare instruktioner för när klockan startar för de negativa exponeringarna (se bilaga 2). Därefter testkodade vi ytterligare fyra avsnitt tillsammans, utan att behöva revidera kodbok och kodinstruktioner ytterligare. Viktigt att påpeka är att Svenska nyheter är ett program med snabba och tvära kast, vilket kräver tydliga och omfattande kodinstruktioner.

Efter utförd kodning av samtliga avsnitt undersöktes även interkodarreliabiliteten, där en av författarna omkodade ett avsnitt som tidigare kodats av en annan författare. Det motsvarar 5% av totala antalet undersökta program. Resultatet av interkodarreliabiliteten visade att kodningen överensstämde i 90% av fallen, vilket får anses vara acceptabelt då den, beroende på variabelernas svårighetsgrad, bör överensstämma till minst 75–80% (Esaiasson et al., 2017:209).

6.7 Resultatvaliditet

Vi anser att studien innehar en god begreppsvaliditet, då den är kumulativ och utgår från Kent Asps gedigna forskning om mediers bevakning av valrörelser. Asps forskning har bidragit med adekvata metoder när det kommer till att kvantifiera partiskhet och har således varit behjälplig för vår studie. Även reliabiliteten får anses vara hög då vi inledde datainsamlingen med att testa vår kodbok, för att därigenom göra det möjligt att förtydliga och justera kodboken och kodinstruktionerna. Dessutom visade resultatet av interkodarreliabiliteten att kodningen överensstämde i 90% av fallen och därmed håller sig inom ramen för vad som anses vara godtagbart ur forskningssynpunkt. Sammantaget anser vi att studien har en god resultatvaliditet då begreppsvaliditeten är god, samtidigt som reliabiliteten är förhållandevis hög.

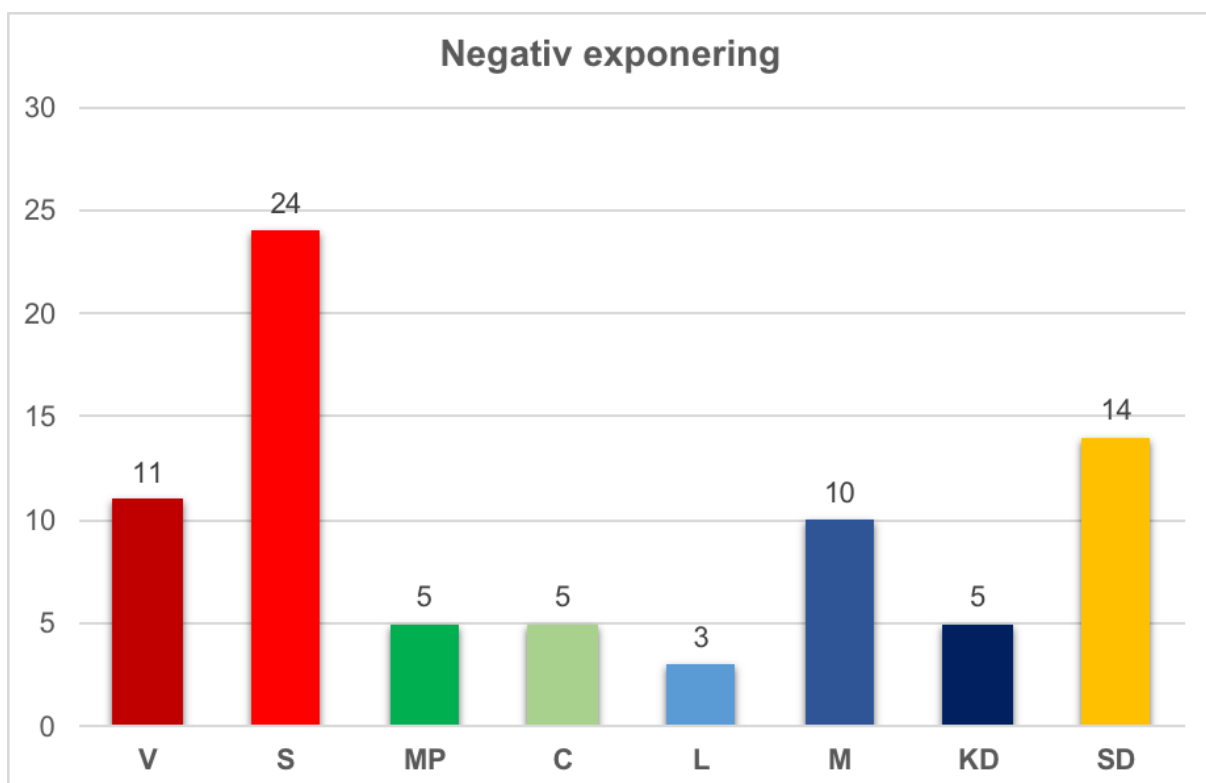
7. Resultat

I kapitlet som följer kommer de resultat som framkommit vid kodningen av Svenska nyheter att redovisas. Resultaten redovisas löpande med hjälp av olika diagram och följs av text som beskriver vad det är vi ser. Dispositionen följer samma ordning som våra frågeställningar och inleds med redovisning av resultat för den negativa exponeringens omfattning, därefter vad den negativa exponeringen har för fokus (politik eller person) och till sist vilka sakfrågor som i olika utsträckning behandlats i programmet.

7.1 Partiernas negativa exponering

I första delen redovisas den sammanlagda negativa exponeringen för varje parti sett över de två säsonger vi undersökt. Under kodning har även exponering som inte är negativ identifierats men då det handlar om försumbar tid i sekunder har vi valt att enbart fokusera på den exponering som tydligt kan anses vara negativ. Anledningen till att exponeringen nästan uteslutande kan kodas som negativ har sin grund i att satiriskt innehåll i natur innefattar någon form av negativ värdering, såsom kritik eller hånfullhet.

Figur 7.1 Negativ exponering per parti (minuter)

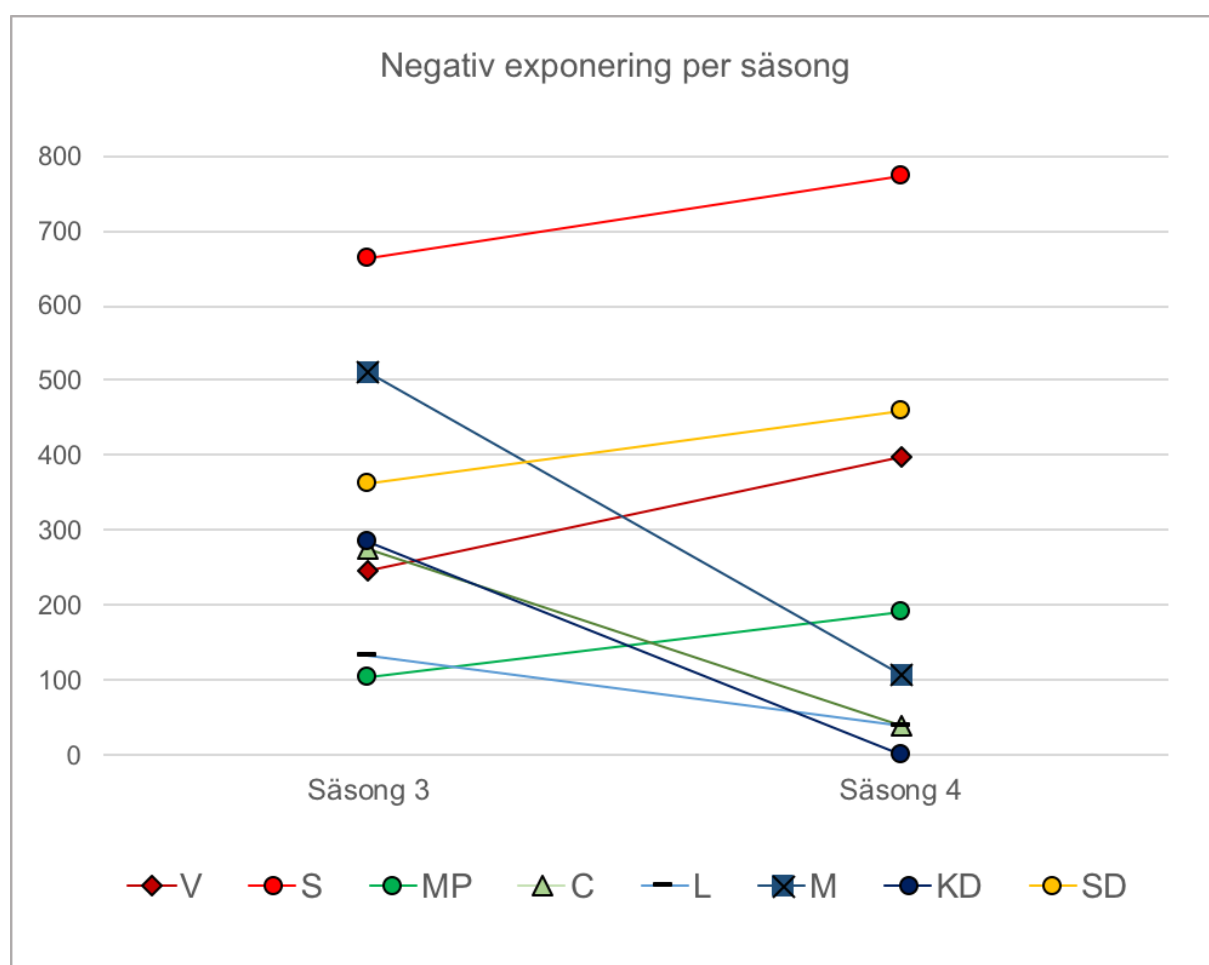

Kommentar: Diagrammet visar varje partis negativa exponering i minuter, över de två undersökta säsongerna. Exponeringen mättes i sekunder men vid redovisning har exponeringen avrundats till närmaste minut. Enbart negativ exponering har tagits med i diagrammet.

Resultatet visar att Socialdemokraterna är det parti med allra mest negativ exponering, med 10 minuter mer än det näst mest negativt exponerade partiet Sverigedemokraterna, och 21 minuter mer än det minst negativt exponerade partiet Liberalerna. Efter Socialdemokraterna följer tre relativt jämnt exponerade partier i form av Vänsterpartiet (11), Moderaterna (10) och Sverigedemokraterna (14). Därefter återfinns Miljöpartiet, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna, vars negativ exponering varierar mellan 3–5 minuter.

Vi har även undersökt den negativa exponeringen fördelat på de två säsongerna separat, för att identifiera likheter och skillnader säsongerna sinsemellan. Det syftar dels till att undersöka om man ”risar och rosar alla lika mycket över en säsong”, vilket är projektledaren för Svenska nyheters egna ord om förhållandet till partiskheten. Det syftar också till att undersöka om det föreligger en systematik i partiskheten. Detta redovisas i linjediagrammet nedan.

Figur 7.2 Negativ exponering per parti och säsong (sekunder)

Kommentar: Diagrammet visar antal sekunder med negativ exponering fördelat på de två undersökta säsongerna. Det redovisar ordningen på exponeringen från mest (högst upp) till minst (längst ner) och om partiet ökat/minskat sin negativa exponering mellan säsongerna.

Socialdemokraterna är konsekvent, genom de två undersökta säsongerna, det parti som blivit negativt exponerat i störst utsträckning. Partiet ökar dessutom i negativ exponering från säsong 3 till 4, vilket även gäller för Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Sverigedemokraterna är även de stabila och konsekvent med i ”toppen” av de mest negativt

exponerade partierna under de båda säsongerna, från tredje mest i säsong 3 till näst mest i säsong 4.

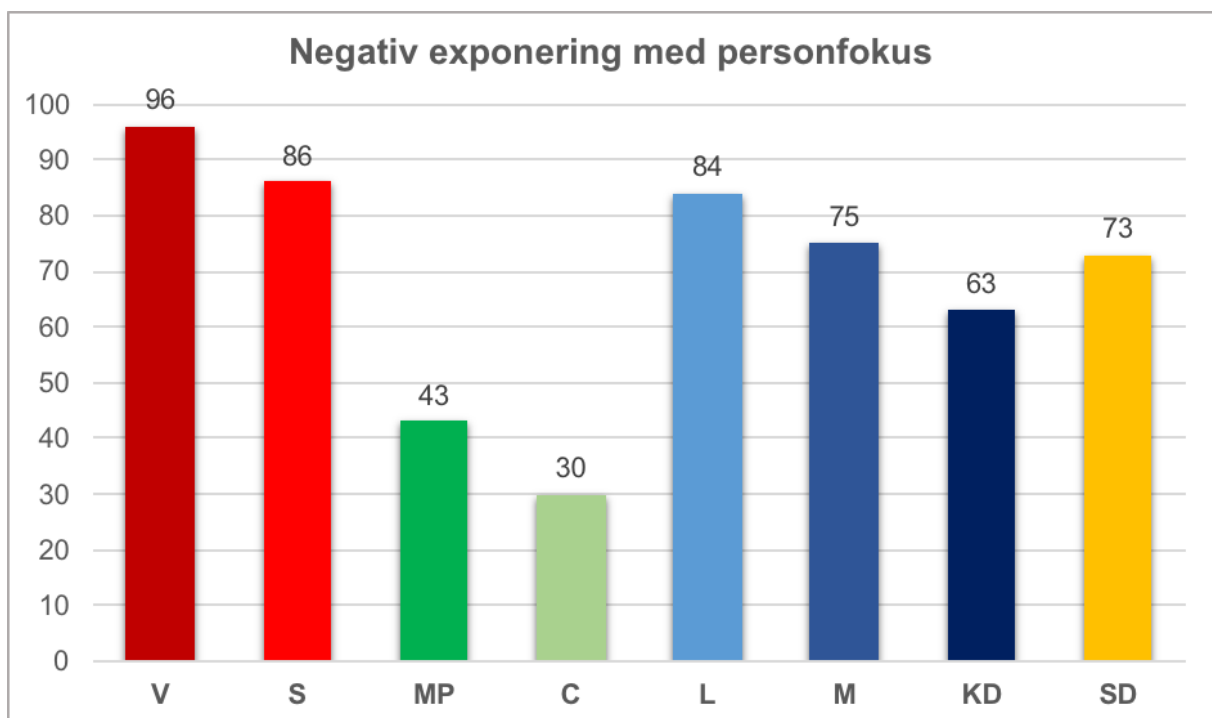
Moderaternas negativa exponering sjunker från drygt 500 sekunder till drygt 100 sekunder mellan säsongerna och går därmed från att vara det näst mest negativt exponerade partiet till att hamna på en femteplats under nästkommande säsong. Övriga partier som har en exponeringslinje som pekar nedåt är Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. Anmärkningsvärt är att Kristdemokraterna är fjärde mest negativt exponerade parti under säsong 3 för att sedan inte exponerats negativt en enda sekund under säsong 4.

7.2 Behandling av partierna

I följande del redovisas diagram som svarar upp mot frågeställningen om framställningen och behandlingen av partierna skiljer sig åt, närmare bestämt den negativa exponeringens fokus. Diagrammen ämnar visa vilka resultat som framkommit vid undersökning av huruvida den negativa exponeringen riktas mot personer eller mot politik inom den politiska sfären.

Första diagrammet redovisar hur stor del av den negativa exponeringen som innehåller ett fokus mot person, såsom partiledare eller annan partianknuten person.

Figur 7.3 Andel negativ exponering med personfokus (procent)

Kommentar: Diagrammet visar andelen negativ exponering som riktats mot partiledare eller partianknuten person, och beräknas på partiets sammanlagda negativa exponering. Basen för procenträkningen för varje parti är densamma som antal minuter i figur 7.1 (negativ exponering). V=11 min, S=24 min, MP=5 min, C=5 min, L=3 min, M=10 min, KD=5 min, SD=14 min.

Resultatet visar att en stor andel av den negativa exponeringen riktar sig mot personer. Den negativa exponeringen riktar sig mot person cirka 3 av 4 gånger (eller mer) för hela 5 av 8

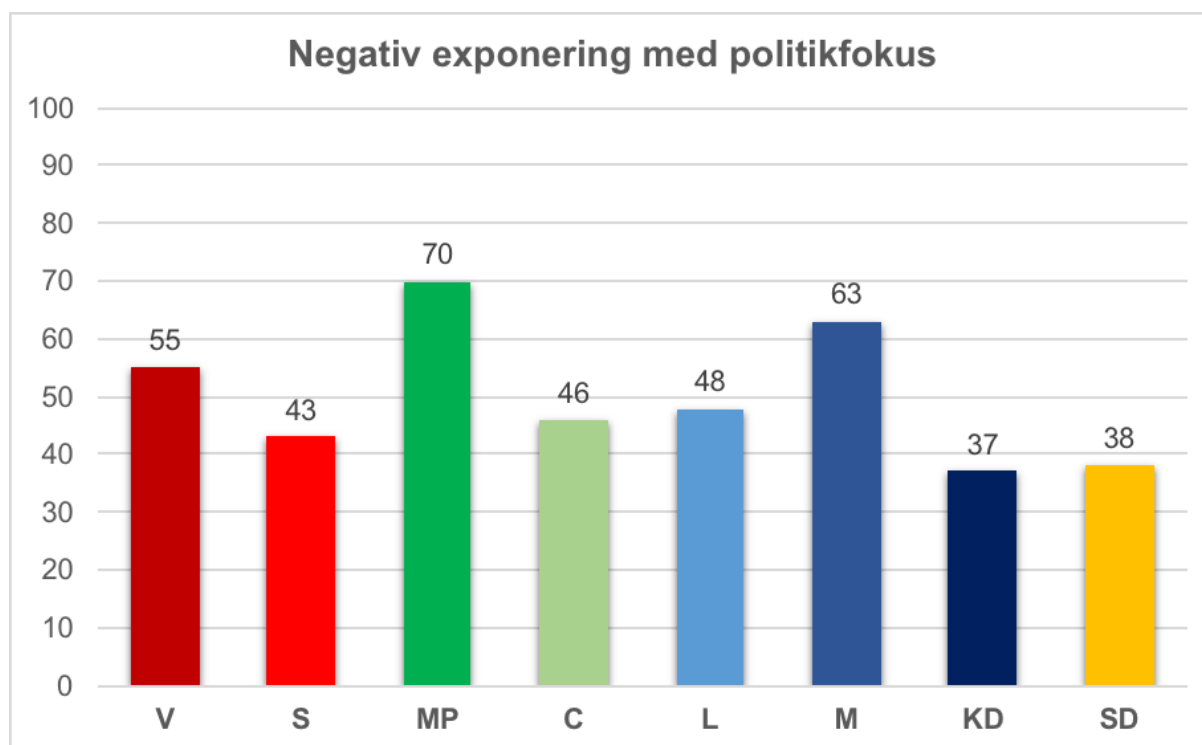
partier. Mittemellan den högsta andelen (Vänsterpartiet) och den lägsta (Centerpartiet) återfinns Kristdemokraterna med 63 procent av den negativa exponeringen som riktar sig mot person. Längre ner, och med en betydligt lägre andel än de flesta övriga partier, finner vi Miljöpartiet och Centerpartiet på 43 respektive 30 procent.

Om vi belyser skillnader och likheter i exponeringen framkommer det att Moderaterna och Sverigedemokraterna har ungefär lika stor andel. Samma sak gäller Socialdemokraterna och Liberalerna. Liberalernas höga siffra kan dock förklaras genom att partiet har allra minst exponering och relativt låg bas för procenträkning vilket gör att dess andelar bör analyseras med viss varsamhet. Vänsterpartiet negativa exponering uppvisar personfokus i 96 procent av fallen, vilket är 66 procentenheter mer än Centerpartiet.

I nästföljande diagram redovisas den andra beståndsdel av undersökningen kopplat till aspekten *partiernas framställning/behandling*, nämligen hur stor del andel av den negativa exponeringen som riktar sig mot politik. Med politik avses negativ exponering med fokus på partiets beslut/ställningstaganden/ageranden etc. som tydligt kan kopplas till politik.

Viktigt att poängtera är att de sammanlagda staplarna för ett partis exponering mot politik och person inte alltid blir 100 procent. Det blir ibland mer, ibland mindre. Detta mot bakgrund av att den negativa exponeringen kan ha riktats mot både politik och person samtidigt. Centerpartiet är det enda parti vars sammanlagda staplar från politik och person inte blir 100 procent då en viss del av den negativa exponeringen inte kunde identifieras som riktat mot varken politik eller person utan mot partiet som helhet och redovisas därför inte här. Anledningen till att vi inte redovisar denna typ av negativ exponering är helt enkelt för att förekomsten sett över samtliga partier är så pass låg att det saknar relevans för resultatet i förhållande till vårt syfte.

Figur 7.4. Andel negativ exponering med politikfokus (procent)

Kommentar: Diagrammet visar andelen negativ exponering som riktats mot politik, och beräknas på partiets sammanlagda negativa exponering. Basen för procenträkningen för varje parti är densamma som antal minuter i figur 7.1 (negativ exponering). V=11 min, S=24 min, MP=5 min, C=5 min, L=3 min, M=10 min, KD=5 min, SD=14 min.

Av diagrammet kan vi utläsa att den största andelen negativ exponering med politikfokus är 70 procent, vilket innehas av Miljöpartiet. Skillnaden mellan det parti med högst andel (Miljöpartiet) och lägst andel (Kristdemokraterna) är 33 procentenheter. 6 av 8 partier återfinns inom ett spann på 18 procentenheter från Vänsterpartiets 55 procent till Kristdemokraternas 37.

Vänsterpartiet, som var det parti som hade högst andel negativ exponering mot person, kan här noteras som det parti med tredje störst andel negativ exponering mot politik. Moderaterna, som var det parti som var fjärde mest negativt exponerat med fokus på person, är näst mest negativt exponerat med fokus på politik – procentuellt sett. Miljöpartiet som hade en relativt låg andel negativ exponering mot person (40%) är det parti som har högst andel negativ exponering med politikfokus.

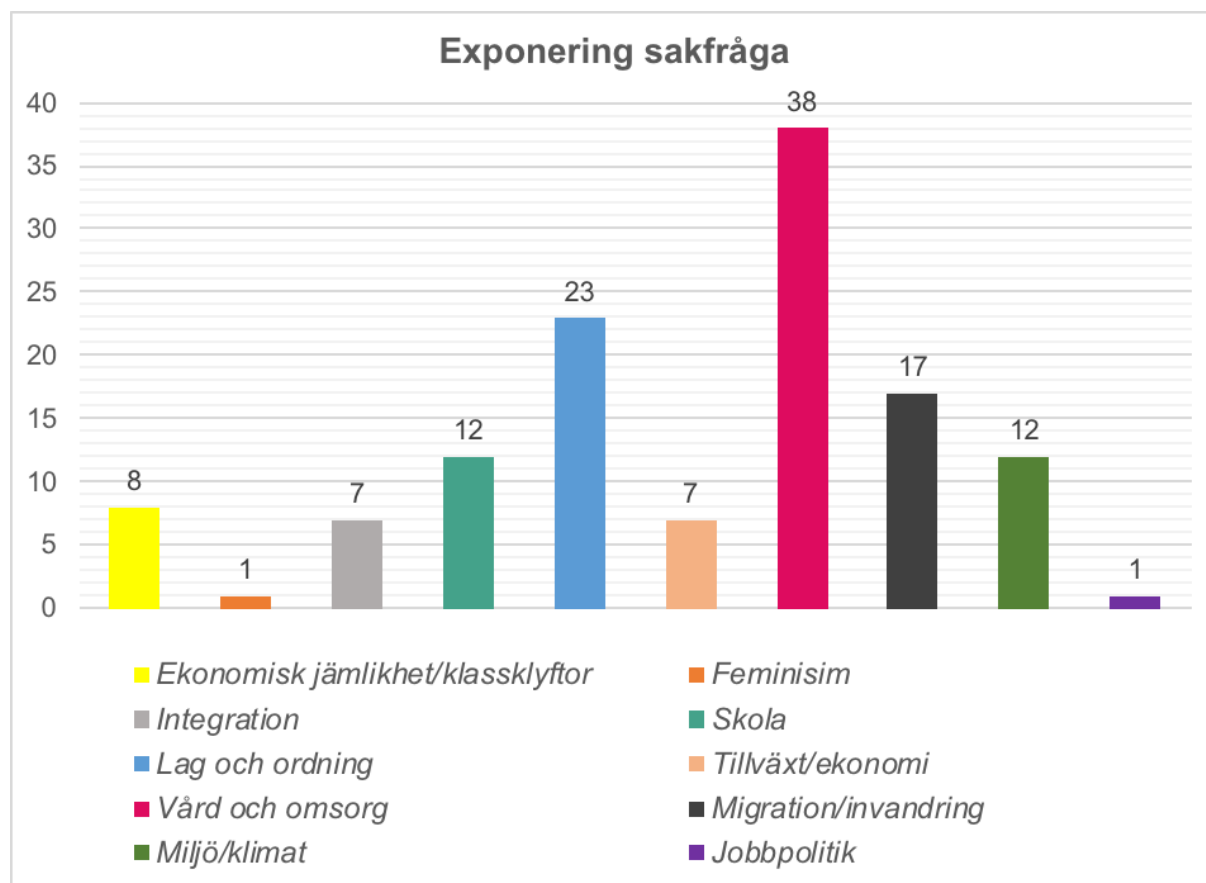
7.3 Sakfrågornas utrymme

Den sista delen i resultatredovisning behandlar den tredje frågeställningen om vilka sakfrågor som givits utrymme och hur partierna i olik grad har gynnats av dessa. Vi inleder med en redovisning av sakfrågornas exponering över de två undersökta säsongerna. De politiska

sakfrågorna som undersökts är enbart frågor som tagits fram under processen vid identifiering av två prioriterade sakfrågor för varje parti, som vi redogjort för i metoddiskussionen.

Nedan följer redovisning av sakfrågorna och det utrymme som de givits under säsong 3 och 4 av Svenska nyheter.

Figur 7.5 Exponering av sakfråga (minuter)

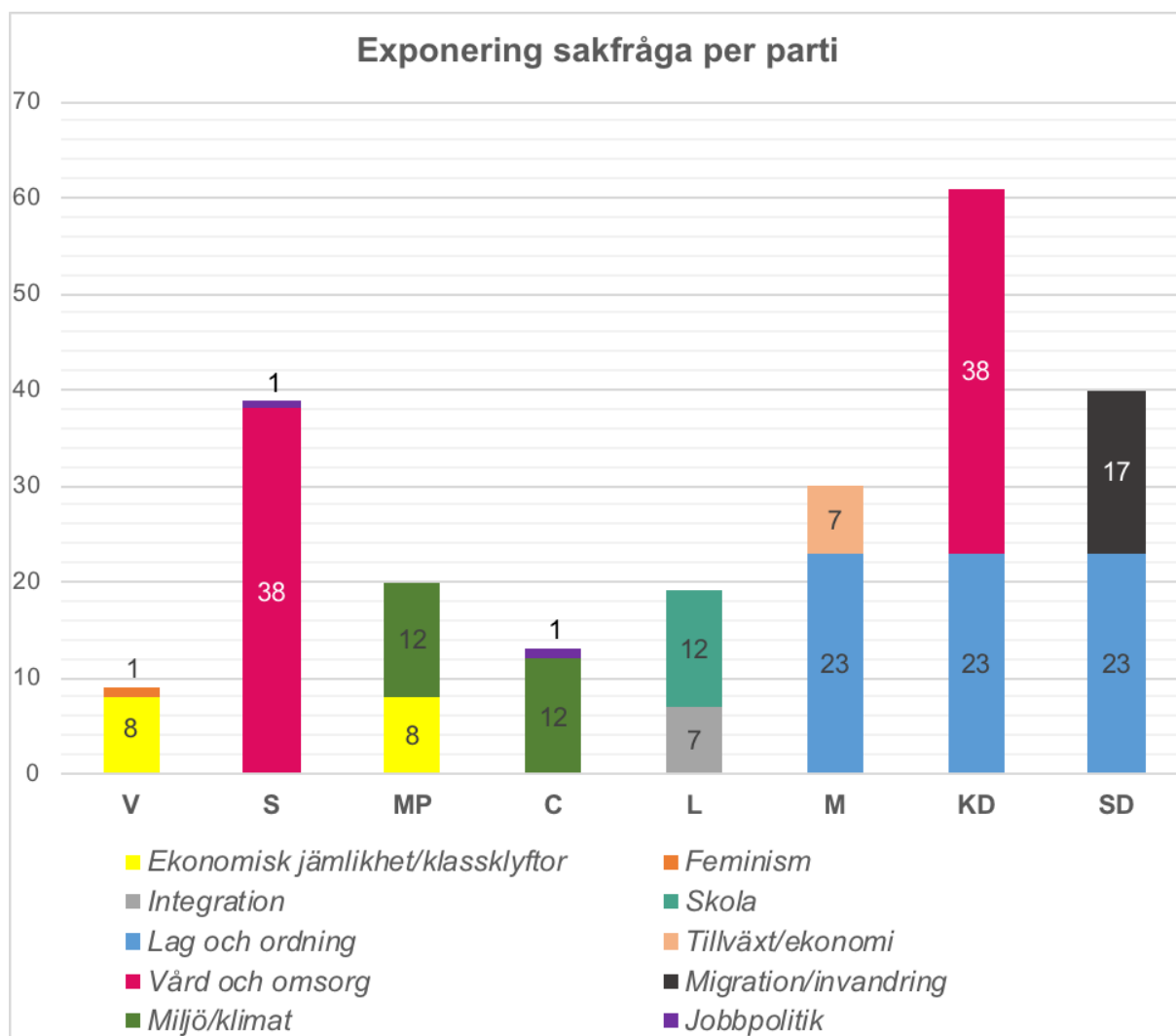

Kommentar: Diagrammet visar antal minuter varje angiven sakfråga har behandlats och getts utrymme under de två undersökta säsongerna. De utvalda frågorna är framtagna i en tidigare process vid identifiering av två prioriterade sakfrågor för varje parti. Varje sakfråga har uppmätts i tid när den tydligt har behandlats, getts utrymme och fokuserats på.

Alla sakfrågor som har tagits fram som något av partiernas två prioriterade sakfrågor har förekommit under de två undersökta säsongerna. *Jobbpolitik* och *Feminism* är de frågor som getts allra minst utrymme, varsin minut. *Integration* och *Tillväxt/ekonomi* har getts lika mycket utrymme, vilket även gäller *Skola* och *Miljö/klimat*. Sedan är *Migration/invandring* den sakfråga som getts tredje mest utrymme och *Lag och ordning* näst mest utrymme. Den i särklass mest förekommande sakfrågan är *Vård och omsorg* med hela 38 minuter, vilket är 37 minuter mer än *Jobbpolitik* och *Feminism* och 15 minuter mer än *Lag och ordning*.

I nästa diagram redovisas exponeringen av sakfrågor fördelat på varje partis sakfrågeprofil. Varje partis två mest prioriterade sakfrågor har sammanfogats för att utläsa vilket partis sakfrågor som blivit mest exponerat under de undersökta säsongerna.

Figur 7.6 Exponering av partiernas prioriterade sakfrågor (minuter)

Kommentar: Diagrammet visar antal minuter som varje partis två prioriterade sakfrågor sammanlagt har behandlats och getts utrymme under de två undersökta säsongerna. De utvalda frågorna är framtagna i en tidigare process vid identifiering av två prioriterade sakfrågor för varje parti. Varje sakfråga har uppmätts i tid när den tydligt har behandlats, getts utrymme och fokuserats på.

Det parti vars prioriterade sakfrågor exponerats allra mest är Kristdemokraterna med 61 minuter exponering under två säsonger. Därefter följer Sverigedemokraterna med 40 minuter, med Socialdemokraterna tätt efter på 39 minuter. Moderaternas två prioriterade sakfrågor exponeras i 30 minuter, medan Miljöpartiets och Liberalernas frågor ligger nära varandra i exponering med 20 respektive 19 minuter. Centerpartiets 13 minuter är den näst lägsta noteringen, enbart högre än Vänsterpartiets 9 minuter. Stora skillnader från högst till lägst med 52 minuters differens mellan Kristdemokraternas sakfrågor och Vänsterpartiets dito.

8. Analys

För att besvara studiens frågeställningar följer nu en analys av resultaten som presenterats i avsnittet tidigare. Kapitlet behandlar en frågeställning i taget och analyserar dess övergripande resultat. Därefter behandlas den empiriskt uppmätta partiskheten, det vill säga den faktiska partiskheten, och vad den visar. Slutligen belyses huruvida den empiriskt uppmätta partiskheten varit skälig/oskälig.

8.1 Partiernas negativa exponering

Under denna rubrik analyseras resultatet i relation till den första frågeställningen. Med negativ exponering menar vi att exponeringen har en inneboende negativ värdering, i form av satir, eller annan typ av hånfull behandling. Undersökningen av partiernas negativa exponering över de två undersökta säsongerna visade på en partiskhet. De åtta riksdagspartierna har fått långt ifrån lika stort negativt utrymme, som störst är skillnaden i negativ exponering så stor som 21 minuter, mellan Socialdemokraternas 24 minuter och Liberalernas 3. Vi ser med tydlighet att när det kommer till total negativ exponering över de två undersökta säsongerna så har Svenska Nyheter inte "risat och rosat partierna lika mycket".

Att partier ges olika stort utrymme är något som även går igen i resultaten av samtliga Medievalsundersökningar som gjorts (Asp, 2011:95). Dessa resultat förklaras ofta med hjälp av bland annat opinionsspeglingsmodellen. Vid en jämförelse mellan partiernas totala exponering i de två säsongerna av Svenska nyheter och opinionsläget under samma period blir det tydligt att fördelningen av utrymmet i Svenska nyheter i grova drag stämmer överens med opinionsläget. Därmed tycks partierna i viss utsträckning ha givits det utrymme som de kan sägas förtjäna med tanke på deras styrka i opinionen. Vissa partier har dock givits mer eller mindre utrymme proportionellt sett i jämförelse med vad opinionsspeglingsmodellen skulle kunna förklara. Bland annat kan vi se att Socialdemokraternas negativa exponering är mer än dubbelt så stor som Moderaternas, och även betydligt större än Sverigedemokraternas. Dessa stora skillnader i fördelning är svårare att förklara med hjälp av enbart opinionsspeglingsmodellen. Den stora diskrepans mellan Socialdemokraternas exponering å ena sidan, Moderaternas och Sverigedemokraternas exponering å andra sidan, reflekteras helt enkelt inte i opinionssiffrorna.

Just Socialdemokraterna är ett parti som genomgående i Medievalsundersökningarna resultat visats ha fått en mer ogynnsam behandling än övriga partier. Asp förklarar detta genom att partier som sitter vid makten utsätts för hårdare granskning och kritik (Asp, 2011:150). Även satiren är till sin natur egalitär och slår oftast mot etablissemangen och makten (Bruun, 2012:160–162). Något som därför kan förklara Socialdemokraternas relativt omfattande negativa exponering, är att partiet under de två undersökta säsongerna suttit i regeringen och haft betydande andel ministerposter inklusive statsministerposten. De partier som sitter på makten får ofta en större del av uppmärksamheten, till följd av att mediernas nyhetsvärdering innehar en sorts relevansbedömning där regeringsmakten innebär en större relevans ur ett nyhetsvärderingsperspektiv (Asp, 1988:11). Liknande mekanismer skulle alltså kunna vara i bruk i de redaktionella processer som föreligger innehållet som ges plats i Svenska nyheter, då programmet till stor del ska präglas av aktualiteter.

Ytterligare en tydlig skillnad mellan opinionsläget och partiernas negativa exponering i programmet är att Vänsterpartiet och Moderaterna givits ungefär lika stort utrymme under de två undersökta säsongerna. Detta medan Moderaterna i opinionsundersökningar under samma period har dubbelt så stort väljarstöd som Vänsterpartiet, i grova drag. I detta fall är det inte helt enkelt att hitta en rimlig förklaring till varför Vänsterpartiet och Moderaterna getts ungefär lika stort negativt utrymme, när övrig exponering till stor del verkar följa opinionsspeglingsmodellen och rimliga relevansbedömningar som exempelvis motiverar en stor exponering av Socialdemokraterna. Möjligtvis går svaret att finna i medielogiken eller nyhetsvärderingen. Vänsterpartiet har exempelvis varit mitt i en problematisk process med att tillsätta ny partiledare, vilket givits utrymme i Svenska nyheter. Det går att motivera att detta ger stöd för att Vänsterpartiet varit passande att göra innehåll av enligt nyhetsvärderingsprinciper. Under avsnittet *Oskälig partiskhet* diskuteras vidare kring hur skillnad i den negativa exponeringen och diskrepans mellan exponering och opinionsläge kan förklaras, och eventuellt anses vara oskälig.

8.1.1 Strukturell eller systematisk partiskhet

Vad gäller partiernas negativa exponering per säsong är syftet med jämförelsen att undersöka om det går att identifiera en systematisk partiskhet över de två säsongerna. Nämnvärt är att när vi uttalar oss om systematisk och strukturell partiskhet kopplat till vår studie, så handlar den eventuella systematiken endast om de två undersökta säsongerna. Resultatet visar att samtliga partier utom Socialdemokraterna byter plats sinsemellan och ges därmed varierad grad av negativ exponering sett över de två säsongerna. Mot bakgrund av de två undersökta säsongerna tycks partiskheten i partiernas exponering vara strukturell snarare än systematisk. Vilket tydliggörs då exponeringen under de båda säsongerna varit partisk, men den inbördes ordningen partierna emellan skiljer sig stort åt mellan säsongerna. Det är dock anmärkningsvärt, och kan tolkas som en systematik i partiskheten, att Socialdemokraterna har störst andel negativ exponering under de båda säsongerna. Något annat som sticker ut är att Kristdemokraterna inte utsätts för negativ exponering överhuvudtaget under säsong 4. Detta kommer vidare att diskuteras i avsnittet *Oskälig partiskhet*.

8.1.2 Gynnsam eller ogynnsam exponering

I Medievalsundersökningarna undersöks partiernas exponering, och man utgår från ett antagande om att exponering i nyhetsrapporteringen under valperioder i grunden är gynnsamt för partierna (Asp, 2011:44). Till skillnad från Medievalsundersökningarna som undersöker nyhetsrapportering under valperioder, undersöker denna studie ett satiriskt, politiskt, aktualitetsprogram över två säsonger som inte utspelar sig under en valperiod. En av satirens mest utmärkande särdrag är att den i grund och botten är kritiserande och hånfull i sin natur. Dessa egenskaper innebär att det blir problematiskt att vila på ett grundantagande om att exponering i detta fall i normalfallet är gynnsamt. Det visade sig dessutom med tydlighet vara så att partiernas exponering i Svenska nyheter innehåller någon form av negativ värdering, vilket går i linje med vad forskningen som definierar satir föreslår. Att innehållet i Svenska nyheter är av satirisk natur och har en negativ värdering är dock inte synonymt med att exponeringen är ogynnsam för de politiska aktörerna. Tidigare forskning på politiska satirprogram är tvetydig när det gäller betydelsen av exponering i dessa program. Forskningsresultaten är inte helt eniga om att det skulle vara varken gynnsamt eller ogynnsamt. Exempelvis så hävdar Baumgartner & Morris (2006) att negativ exponering är

ogynnsamt för de politiska aktörerna medan Parkin et al. (2003) undersökning visar det motsatta.

Sammantaget innebär detta att vi i denna studie undviker att fastslå huruvida det är gynnsamt eller ogynnsamt med exponering i Svenska nyheter, för partierna. Viktigt att poängtera är dock att, även utan att fastslå om exponeringen är gynnsam eller ogynnsam, det med all önskvärd tydlighet går att fastslå att exponeringen av partierna varit partisk. Gynnsamt eller inte, man har inte "risat och rosat partierna lika mycket", vare sig över de två senaste säsongerna tillsammans, eller var för sig.

8.2 Behandling av partierna

Under denna rubrik analyseras resultatet i relation till den andra frågeställningen.

8.2.1 Personfokus

Även sett till behandlingen av partierna visar empirin en tydlig partiskhet – fokuseringen på person och parti ser väldigt olik ut från parti till parti. Tydligast differens när det gäller personfokus finns i den negativa exponering mot person som uppmätts för Vänsterpartiet och för Centerpartiet. Procentdifferensen partierna emellan är hela 66 procentenheter, då det förekom personfokus i 96% av Vänsterpartiets negativa exponering, medan samma siffra för Centerpartiet endast uppgår till 30%. Detta innebär alltså att det är över tre gånger så vanligt förekommande med personfokusering inom Vänsterpartiets exponering i jämförelse med Centerpartiet. Bortser vi ifrån dessa ytterkantsnoteringar och gör en jämförelse mellan de partier som varit näst mest samt näst minst utsatta för personfokusering så är differensen betydande även här. Socialdemokraternas 86% innebär en dubbelt så stor andel fokusering av person i jämförelse med Miljöpartiets 43%. Övriga fyra riksdagspartier utsattes för personfokus i en varierande grad mellan 63–84% av sin totala negativa exponering. Sammantaget blir medelvärdet av andelen personfokusering i samtliga partiers negativa exponering 69%. Ett medelvärde som hälften av partierna är minst 17 procentenheter från. Resultatet visar således med all önskvärd tydlighet att andelen av personfokus i partiernas negativa exponering är i stor grad varierande och därmed partisk.

8.2.2 Politikfokus

Belyser vi istället politikfokuseringen i partiernas negativa exponering så finner vi inte lika stora diskrepanser partierna emellan, men en partiskhet går att utläsa i resultatet även här. Differensen är i detta avseende som störst mellan Miljöpartiet (70%) och Kristdemokraterna (37%), den uppgår till 33 procentenheter. Medelvärdet för andelen politikfokus uppgår till 50% av partiernas negativa exponering. Noteringen för alla partier utom Miljöpartiet håller sig inom 13 procentenheter från medelvärdet, vilket innebär att även om partiskhet finns i denna aspekt så är den inte alls lika uppenbar som i fallet med personfokus. Sammantaget finns hur som helst en partiskhet beträffande behandlingen av partierna, sett till den fokusering på person kontra politik som förekommer i partiernas negativa exponering. Partiskheten är som tydligast gällande personfokusering.

8.2.3 Vad ligger bakom behandlingen av partierna?

Att undersöka partiernas behandling genom att analysera andel personfokus och politikfokus inom partiernas negativa exponering i ett satirprogram är nyskapande, vilket innebär att det

inte finns några etablerade förklaringsmodeller för att analysera bakomliggande orsaker till resultatet. I *Medievalsundersökningarna* används som bekant ett aktörsbehandlingsindex för att kvantifiera behandling/framställning av de politiska aktörerna. En kvantifiering av aktörernas behandling genom att undersöka person- och politikfokus i satir, är att beträda ny mark i forskningen om mediernas partiskhet. Således blir det upp till oss att söka förklaringar på varför denna typ av behandling kan skilja sig åt i så pass stor grad, mellan partierna. För att söka dessa förklaringar ter det sig rimligt att blicka mot forskningen om politisk satir, men också mot teorier om medielogik och nyhetsvärdering. Ett rimligt antagande är att det i programmets redaktionella processer ryms avväganden som har att göra med vad som är passande att göra satir på, vilket i sin tur kan ha betydelse för exempelvis vilka politiska personer som det i olik grad bedrivs satir på. Dessutom kan nyhetsvärderingsprinciper spela roll när redaktionella avväganden görs kring om innehållet fokuseras på en viss person eller ett visst politiskt sakinnehåll. Denna diskussion och analys av eventuella förklaringsmodeller utvecklas under avsnittet *Oskälig partiskhet*.

Den negativa exponeringens fokusering har vi inte undersökt utifrån en ambition om att uttala oss om vilka av partierna som gynnats eller missgynnats i olika utsträckning. Detta beror på att forskningen om satiren inte besvarar frågan om personfokuserad eller politikfokuserad satir är mer eller mindre gynnsamt för de utsatta aktörerna. Vilket gör att det inte går att fastslå att ett visst fokus på den negativa exponeringen är mer ogynnsamt än en annan. En slutsats som däremot går att dra utifrån resultatet i vår studie är att behandlingen av partierna varit partisk i det avseende att andelen person- och politikfokus i den negativa exponeringens fokusering sett väldigt olik ut, partierna emellan.

8.3 Sakfrågornas utrymme

Under denna rubrik analyseras resultatet i relation till den tredje frågeställningen.

När det kommer till det tredje och sista sättet genom vilket vi undersökt partiskhet, så gäller detta det utrymme som partiernas prioriterade sakfrågor fått under de två undersökta säsongerna. Denna aspekt av partiskhet har sin grund i mediernas dagordningsfunktion, och används på samma sätt i *Medievalsundersökningarna* när författarna undersöker vilka sakfrågor som nyhetsrapporteringen haft på sin agenda under valperioderna. Där motiverar författarna detta sätt att undersöka partiskhet med grundantagandet om att det är gynnsamt för ett parti om deras sakfrågeprofil ges utrymme i medierapporteringen. Tidigare har vi fastslagit att Svenska nyheter delvis bör betraktas som en källa för politiska nyheter och information, snarare än bara humor och underhållning. I förlängningen innebär detta att Svenska nyheter kan antas ha en dagordningsfunktion som likt övrig nyhetsrapportering har den inneboende förmågan att föra fram ämnen och sakfrågor på agendan, som överförs på allmänhetens dagordning.

Den empiriskt uppmätta partiskheten kopplad till sakfrågor i de två undersökta säsongerna framgår med tydlighet i figur 7.6. Differensen i minuter mellan exponeringen för Kristdemokraternas två prioriterade sakfrågor (61 minuter) och Vänsterpartiets dito (9 minuter) är hela 52 minuter. Medelvärdet för exponeringen av partiernas två sakfrågor är cirka 29 minuter, ett medelvärde som två av partierna inte ens når halvvägs till, medan sakfrågeprofilen för fyra andra partier i varierande utsträckning överskrider detta medelvärde.

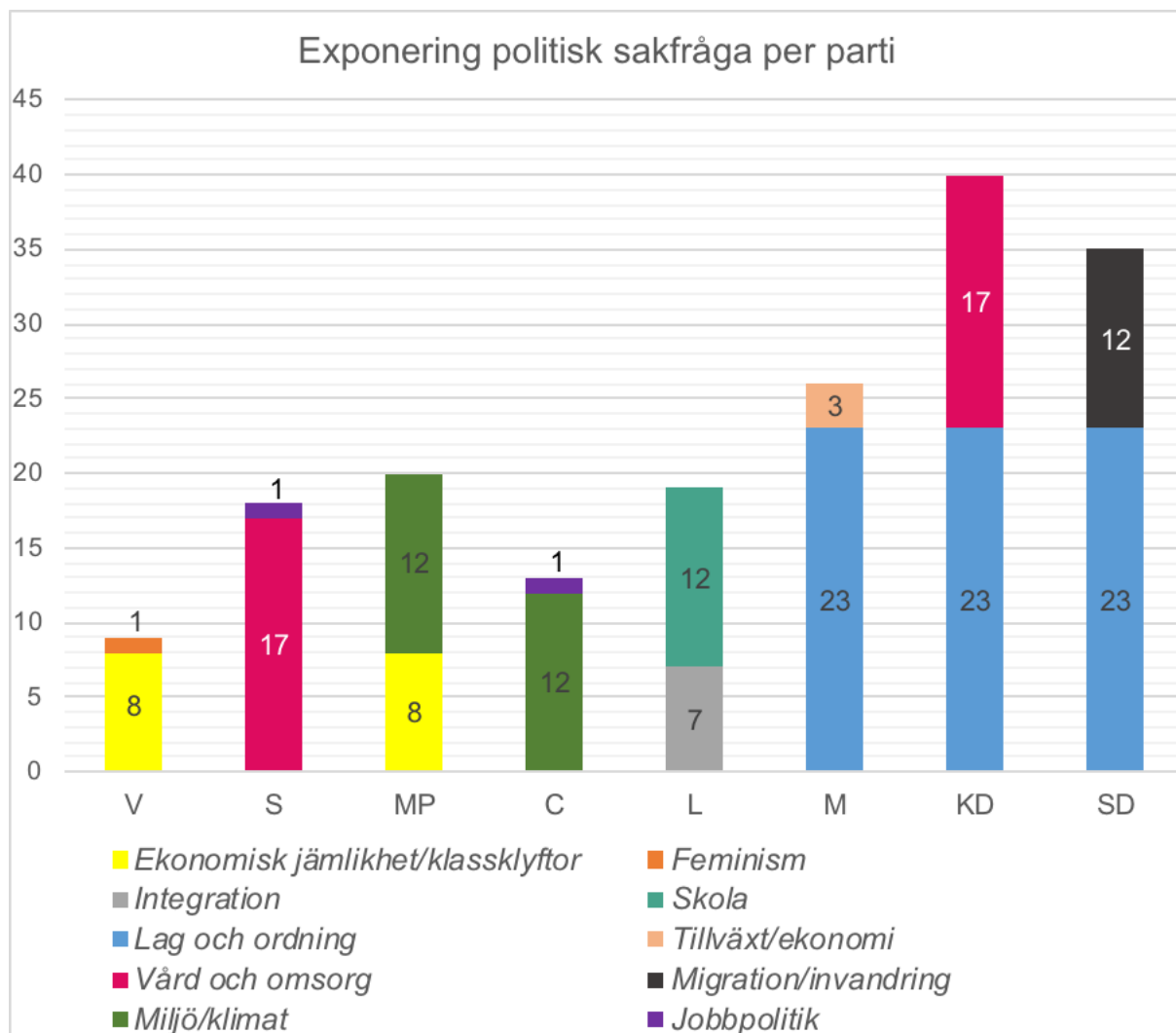
8.3.1 Sakfrågornas utrymme och nyhetsvärdering

Den sakfråga som getts överlägset störst utrymme är *Vård och omsorg* (38 min), hela 15 minuter mer än *Lag och ordning* som är den näst mest uppmärksammade sakfrågan. Utrymmet som *Vård och omsorg* fått går med relativt stor övertygelse att härleda till nyhetsvärdering, då denna sakfråga fått merparten av sitt utrymme i avsnitt som sänts under utbrottet av covid-19. Detta är givetvis ett extremfall, då pandemin är en kris och nyhetshändelse som i flera avseenden saknar motstycke i modern tid.

Att coronapandemin är ett extremfall utesluter dock inte att nyhetsvärderingsprincipen i stor grad är förklarande även när det gäller exponeringen för flera av de andra sakfrågorna. Utrymmet som *Vård och omsorg* givits i samband med pandemin kan snarare ses som ett bevis på att Svenska nyheters redaktion till viss, eller stor, del utgår ifrån ett aktualitetstänk och nyhetsvärderingsprinciper när det avgörs vilka ämnen och sakfrågor som programmets segment ska bygga på. Något som sannolikt är gällande även för sakfrågerelaterade nyhetshändelser som inte är lika extrema eller dominanta som utbrottet av covid-19.

Mot bakgrund av det resonemanget och utbrottet av covid-19 valde vi att ta fram ett diagram som liknar figur 7.6 som redovisar exponeringen av sakfrågor. Skillnaden är att vi uteslutit avsnitt 7–10 i säsong 4, som alla sändes under mars 2020 och i stor utsträckning präglades av covid-19.

Figur 8.1 Exponering av partiernas prioriterade sakfrågor bortsett från avsnitt 7–10, säsong 4 (minuter)

Kommentar: Diagrammet visar antal minuter som varje angiven sakfråga har behandlats och getts utrymme under de två undersökta säsongerna, fördelat på varje parti. I diagrammet har avsnitt 7–10 i säsong 4 inte tagits med.

Det framgår med tydlighet även av denna uträkning att partiskhet förekommit sett till de sakfrågor som fått störst utrymme. Fördelningen blir på det stora hela jämnare när vi bortser från de program som präglades av covid-19, som därmed gynnade exponeringen för *Vård och omsorg*. Den största differensen i exponering hittar vi fortfarande mellan Kristdemokraterna och Vänsterpartiets prioriterade sakfrågor. Differensen mellan Vänsterpartiets 9 minuter och Kristdemokraternas 40 minuter uppgår till 31 minuter, en betydande skillnad då Kristdemokraternas sakfrågeprofil alltså fått mer än fyra gånger så mycket utrymme som Vänsterpartiets dito. Stora skillnader finns även om vi bortser från de två partier med störst och minst sakfrågeexponering. Differensen mellan exempelvis Sverigedemokraternas 35 minuter och Centerpartiets 13 minuter är tydlig. Resultatet visar således att partiernas

prioriterade sakfrågor ges olika stort utrymme, och denna betydande skillnad i exponering visar på en partiskhet.

8.3.2 Sakfrågornas utrymme och dagordningsmakten

Med tanke på den dagordningsmakt som Svenska nyheter kan argumenteras inneha, är det dessutom ett rimligt antagande att vissa partier gynnats betydligt mer än andra av det utrymme som olika sakfrågor givits under de undersökta säsongerna. Detta följer som vi tidigare påtalat samma resonemang som ligger bakom Medievalundersökningarnas motivering av att undersöka sakfrågornas förekomst i nyhetsrapporteringen. Något som i sin tur innebär att det bör anses vara gynnsamt för ett parti om dess prioriterade sakfrågor ges stor exponering i programmet, och ogynnsamt för de partier vars sakfrågeprofiler ges mindre utrymme. Sammantaget visar resultatet kopplat till den tredje frågeställningen att innehållet i Svenska nyheter två senaste säsonger varit partiskt sett till den utsträckning som partiernas prioriterade sakfrågor givits utrymme. Dessutom går det att motivera att vissa partier gynnats betydligt mer än andra, till följd av den exponering som programmet givit de olika sakfrågorna. De partier som i störst utsträckning kan anses ha gynnats är därmed de partier vars sakfrågor givits störst utrymme, följaktligen har de partier vars sakfrågor givits minst utrymme missgynnats av sakfrågeexponeringen i programmet.

Något som i relation till resultatet för denna frågeställning bör tas i beaktning är den problematik som finns i att identifiera två sakfrågor per parti, som i undersökningen värderas på ett likställt sätt. Dessutom innebär sakfrågornas benämningar och ramar att vissa sakfrågor kan vara enklare att tydligt identifiera i ett program som Svenska nyheter, än andra. Denna diskussion först mer utförligt i metodkapitlet.

8.4 Partiskheten

I uppsatsen lyfts tre frågeställningar, som i korthet behandlar partiskhet och huruvida partiskhet finns sett till partiernas exponering, partiernas behandling samt exponeringen för partiernas prioriterade sakfrågor, i säsong 3 och 4 av Svenska nyheter. Under denna rubrik diskuteras för det första den faktiska partiskheten som uppmätts, för det andra om partiskheten kan anses oskälig eller skälig, systematisk eller strukturell.

8.4.1 Den faktiska partiskheten

Den faktiska partiskheten är den partiskhet som uppmätts rent empiriskt, utan att relateras till bakomliggande faktorer såsom redaktionella processer eller omvärldshändelser som kan påverka programmets innehåll. Visar resultatet på en ojämlikhet i partiernas exponering, behandling eller sakfrågornas förekomst, så innebär detta att en faktisk partiskhet finns. Faktisk partiskhet har påträffats i relation till samtliga frågeställningar, och redovisas nedan.

Partiernas exponering

Socialdemokraterna har getts klart mest utrymme (24 min) sett till den negativa exponeringen, med nästan dubbelt så stor exponering som Sverigedemokraterna (14 min) på andra plats. Strax därefter har Vänsterpartiet (11 min) och Moderaterna (10 min) givits ungefär lika stort utrymme. Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet (5 min) fick i sin tur hälften så stort utrymme som Moderaterna. Minst exponering gavs Liberalerna med sina 3 minuter.

Behandling av partierna

Personfokus var som mest förekommande i Vänsterpartiets exponering, och förekom nästan varje gång partiet gavs utrymme (96%). Även exponeringen av Socialdemokraterna och Liberalerna innehöll i stor grad personfokus, 86% respektive 84%. Det personfokuserade utrymme som Moderaterna (75%) och Sverigedemokraterna (73%) gavs präglade ungefär tre fjärdedelar av partiernas exponering. Noteringen för personfokusering i Kristdemokraternas exponering är något lägre (63%). Därefter följer ett relativt stort glapp ned till Miljöpartiet, vars exponering innefattade personfokus i 43% av fallen. Minst personfokus förekom i exponeringen kopplat till Centerpartiet (30%).

Politikfokuseringen är som mest förekommande i det utrymme som Miljöpartiet givits, och förekommer i 70% av partiets negativa exponering. Näst störst andel politikfokusering återfinns för Moderaterna (63%), följt av Vänsterpartiet (55%). Därefter är andelen för Liberalerna (48%), Centerpartiet (46%) och Socialdemokraterna (43%). Minst andel fokus på politik återfinns i exponeringen av Sverigedemokraterna (38%) och Kristdemokraterna (37%). Sammantaget stora skillnader i politikfokus men ännu större i personfokus.

Sakfrågornas utrymme

Vård och omsorg är den sakfråga som gavs störst utrymme (38 min) över de två undersökta säsongerna, följt av *Lag och ordning* (23 min). Räknar vi bort de fyra pandemipräglade avslutande avsnitten i säsong 4, är den inbördes ordningen omvänd dessa två sakfrågor emellan. Men med eller utan de avslutande fyra avsnitten i säsong 4 så är det dessa två sakfrågor som givits störst utrymme. Därefter är det *Migration/invandring* (17 min), följt av *Skola* (12 min) samt *Miljö/klimat* (12 min) som fått störst exponering. Än mindre utrymme har *Ekonomisk jämlikhet/klassklyftor* (8 min) *Tillväxt/ekonomi* (7 min) och *Integration* (7 min) fått. Allra minst exponering har *Jobbpolitik* samt *Feminism* givits (1min).

Sammantaget visar undersökningens resultat att det förekommer faktisk partiskhet kopplat till alla av våra tre frågeställningar.

8.4.2 Oskälig partiskhet

Att besvara huruvida den uppmätta partiskheten varit oskälig eller inte är inte helt oproblematiskt. En utgångspunkt för diskussionen är att belysa varför partiexponeringen, partibehandlingen och sakfrågornas exponering sett ut som den gjort i Svenska nyheters två senaste säsonger. Med andra ord en analys av eventuella bakomliggande orsaker och faktorer till varför den faktiska partiskheten uppkommit. Denna diskussion har sin utgångspunkt i ett antagande om att innehållet i Svenska nyheter bestäms av ett samspel mellan politiker och medier, redaktionella processer, journalistiska beslut samt partierna och deras inbördes kamp.

Partiernas exponering

Låt oss börja med att diskutera den relativt stora negativa exponering som Socialdemokraterna givits sett över båda säsongerna, och vad som kan tänkas ligga bakom den. Tidigare i analysavsnittet har vi belyst att opinionsspeglingsmodellen till viss del kan förklara fördelningen av exponering partierna emellan. Dessutom kan satirforskningen såväl som nyhetsvärderingsprinciper bidra med förklaring i den mån att kritik och negativ exponering ofta riktas mot "makten". Hela förklaringen till ett partis exponering ligger dock inte i partiets opinionsstyrka eller regeringsmakten, redaktionerna har genom urval och

redigering en stor beslutsomhet över det innehåll som i slutändan ges plats. För att få en tydligare bild av vilka mekanismer och orsaker som faktiskt ligger bakom partiskheten i exponeringen av Socialdemokraterna har vi gjort en djupdykning i de mest omfattande segmenten där negativ exponering av Socialdemokraterna förekommit. De två längsta segmenten där den negativa exponeringen riktas mot Socialdemokraterna fokuserar på betydande personer i regeringen, statsministern respektive utrikesministern. Vilket i sin tur bekräftar det faktum att den negativa exponeringen i stor utsträckning riktar sig mot makten. Därmed kan partiskheten i detta avseende inte anses vara oskälig, utan snarare ha sina rimliga förklaringar i såväl satirforskningen som teorier om nyhetsvärderingens principer.

Belyser vi partiskheten i andra änden av spektrat, sett till partiernas exponering, så finner vi Kristdemokraterna. Partiet saknades helt och hållet i den negativa partiexponeringen som förekom under säsong 4. Denna partiskhet blir betydligt mer svårmotiverad, framför allt i relation till övriga partier. Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna är tre partier vars opinionsstöd inte förklarar att dessa har givits exponering medan Kristdemokraterna förbisetts. Regeringsmakten kan förklara Miljöpartiets exponering då partiets språkrör ibland ges exponering i egenskap av ministerpost och på grund av regeringssamarbete. Det finns dock inget i Centerpartiets och Liberalernas exponering som enligt de etablerade förklaringsmodellerna motiverar varför dessa partier ges negativt utrymme medan Kristdemokraterna inte förekommer alls. Således går det att argumentera för att partiskheten, som manifesteras genom avsaknad av negativ exponering av Kristdemokraterna i säsong 4, är oskälig då den saknar rimlig grund.

Behandling av partierna

När det kommer till partiskheten inom behandling och fokusering av de olika partierna kan vi konstatera att Vänsterpartiet har en hög andel negativ exponering som riktar sig mot person. Satirforskningen ger oss insikt om att det är vanligt förekommande med personfokus vilket i kombination med medielogikens berättarteknik, i form av stereotypisering, kan ge oss en förklaring till partiskheten. Detta då Vänsterpartiet är ett ytterkantparti och ett parti som kan antas vara lätt att stereotypisera och göra satir av. De två mest omfattande segmenten, där den negativa exponeringen riktas med personfokus mot Vänsterpartiet, fokuserar dels på Jonas Sjöstedt och hans avgång men också på oviljan hos partianknutna personer att efterträda honom som partiledare. Detta går att härleda till nyhetsvärderingsprinciper, då Vänsterpartiet är i färd med att utse en efterträdare till Jonas Sjöstedt. Något som också kan leda till att nyheten värderas högt är det faktum att det inom Vänsterpartiet inte är någon som vill stiga fram och bli ny partiledare. Därmed förstärks den negativa aspekten av nyheten och just negativa händelser värderas högt i nyhetsurvalet (Strömbäck, 2019:176), vilket kan förklara varför det här segmentet ges utrymme i programmet och därmed inte kan anses vara oskälig exponering.

Det andra segmentet fokuserar på Vänsterdagarna som ägt rum i Göteborg hösten 2019 där personfokuset delas mellan Jonas Sjöstedt och partiordföranden i Göteborg. Sjöstedt hånas för sin vekhet mot regeringen medan partiordföranden i Göteborg hånas för sitt utseende. Vänsterpartiet har fått utstå en stor andel negativ exponering mot person vilket, mot bakgrund av våra förklaringsmodeller som satirforskning och medielogiken, gör att exponeringen som sådan inte kan betraktas som oskälig. Däremot är det mer svårmotiverat att Vänsterpartiets andel exponering mot person är så pass mycket mer omfattande än Centerpartiets och Miljöpartiets, 66 respektive 53 procentenheter större. Liknande förklaringsmodeller som

motiverar den stora andelen personfokusering för Vänsterpartiet, skulle på samma sätt kunna motivera en större andel personfokusering än vad som uppmätts för både Centerpartiet och Miljöpartiet. Att stereotypisera kring en miljöpartist eller centerpartist skulle exempelvis vara möjligt. Därmed inte sagt att dessa partiers personfokusering borde förekommit i lika stor utsträckning som Vänsterpartiets, men den omfattningen av partiskhet i behandlingen av å ena sidan Vänsterpartiet, å andra sidan Centerpartiet och Miljöpartiet, kan betraktas som oskälig. Sammantaget är partiskheten i personfokuseringen riktad mot Vänsterpartiet inte oskälig i det avseendet att det finns rimliga förklaringar till varför personfokusering är vanligt förekommande mot partiet. Däremot kan partiskheten anses vara oskälig i det avseendet att den är så pass stor och betydande i förhållande till vissa av de andra partierna, exempelvis Centerpartiet och Miljöpartiet.

Sakfrågornas utrymme

Sakfrågan *Vård och omsorg* är den sakfråga som exponerats i överlägset störst utsträckning under de två undersökta säsongerna. Det finns dock en uppenbar förklaring till denna partiskhet i sakfrågeexponering, med tanke på utbrottet av covid-19. Det är självklart en extraordinär situation som präglar mediernas nyhetsrapportering, så även Svenska nyheter. Säsong 4 sändes i samband med utbrottet av covid-19 och flertalet segment inom sakfrågeprofilen *Vård och omsorg* kretsar kring detta utbrott. Pandemins oförutsedda och negativa karaktär innebär att den faller inom ramen för traditionell nyhetsvärdering (Strömbäck, 2019:176). Därmed kan sakfrågeexponeringen gällande *Vård och omsorg* inte anses vara ett tecken på oskälig partiskhet.

Om man bortser från sakfrågan *Vård och omsorg*, som oundvikligen härleds till nyhetsvärderingen, finns det intresse av att analysera om partiskheten varit oskälig/skälig sett till den näst mest exponerade sakfrågan *Lag och ordning*. De två segmenten som står för majoriteten av exponeringen för sakfrågan *Lag och ordning* handlar om en våg av ungdomsrån respektive mordet på Karolin Hakim i Malmö. *Lag och ordning* är i sin natur en fråga som med all enkelhet föranleds av negativa händelser som brott och kriminalitet, vilket gör att nyhetsvärderingen blir en förklaringsmodell även i det här fallet. Utöver händelsernas negativa karaktär är de även geografiskt och tidsmässigt närliggande vilket ger dem ett högt nyhetsvärde (Strömbäck 2019:176). Således går det inte heller att betrakta partiskheten inom sakfrågan *Lag och ordning* som oskälig.

Exponeringen av de två mest förekommande sakfrågorna kan alltså inte betraktas som oskälig, då den med enkelhet kan förklaras av nyhetsvärderingsprinciperna. Dessutom är det så att de partier som i störst utsträckning gynnas av sakfrågeexponeringen (S, M, KD, SD) har sakfrågeprofiler som utgörs av antingen båda eller en av sakfrågorna *Vård och omsorg* och *Lag och ordning*. Därmed kan gynnandet eller missgynnandet av partierna genom sakfrågeexponering inte heller anses vara ett oskäligt gynnande eller missgynnande. Det finns helt enkelt inget i resultatet som antyder att Svenska nyheter exponerar sakfrågor på ett sätt det inte kan ges en rimlig förklaring till.

Sammanfattning oskälig partiskhet

Sammanfattningsvis visar resultaten och den empiriskt uppmätta partiskheten att det finns en faktisk partiskhet kopplat till var och en av våra frågeställningar. Den negativa exponeringen har varit partisk i den mån att partierna fått olika stort utrymme. Partiskhet finns även i behandlingen av partierna då andelen fokusering mot person och politik i stor grad varierar

partierna emellan. Slutligen har partiskhet påträffats även sett till exponeringen av partiernas prioriterade sakfrågor, då dessa givits olika stort utrymme.

Den faktiska partiskheten har i de allra flesta fall inte kunnat konstateras vara oskälig. Det vill säga att det finns rimliga förklaringar till skillnader i partiernas exponering, behandling och sakfrågornas exponering. Dessa förklaringar handlar i de flesta fall om nyhetsvärdering och satirens villkor. Det finns dock fall då partiskheten kan anses vara oskälig, och därmed inte kunna motiveras i tillräckligt stor utsträckning av nämnda förklaringsmodeller. Främst handlar detta om den partiskhet som hittats i Kristdemokraternas uteblivna negativa exponering i den fjärde säsongen, samt Vänsterpartiets höga andel personfokusering i relation till andra partier.

9. Diskussion

Denna studie syftade till att undersöka partiskheten i SVT:s satirprogram Svenska nyheter. Studien har sin utgångspunkt i problematiseringen kring att bedriva politisk satir inom ramen för public service. Public service finansieras av skattebetalare, ska verka i allmänhetens tjänst och har ett krav på sig att verka opartiskt. Samtidigt råder misstänksamhet om partiskhet riktat mot public service-företag, och antalet anmälningar till Granskningsnämnden ökar för varje år. Dessutom är SVT:s egna ord om programmet Svenska nyheter att man ska "slå åt alla håll" och man ska "ha risat och rosat partierna lika mycket över en säsong". Därav ter det sig viktigt att programmet förhåller sig opartiskt i egenskap av program inom public service. Även om programmet ges friare tyglar gällande opartiskheten, tack vare programmets satiriska karaktär, kvarstår problematiken kring public service-uppdraget. Med hjälp av tidigare forskning har vi identifierat att även politiska satirprogram kan fungera som nyhetskälla för publiken i dess strävan att fritt ta ställning i samhällsfrågor. Därav blir det fundamentalt för ett program i public services regi, som finansieras av medborgarna och ska verka i allmänhetens tjänst, att förhålla sig opartiskt för att värna om den demokratiska rättigheten att fritt och självständigt skapa sin egen åsikt i olika frågor. Vidare följer nu en diskussion om studiens resultat och framför allt dess betydelse för Svenska nyheter i egenskap av public service-produkt.

9.1 Resultatens betydelse för studien

I de flesta fall då studiens resultat visar på en partiskhet går det i analysen att hitta en rimlig grund till partiskheten i fråga. Resultatanalysen pekar dock också ut fall av partiskhet som inte går att motivera genom de förklaringsmodeller vi använt oss av. Dessa fall är exempel på oskälig partiskhet, vilket det med fog kan anses inte bör rymmas inom en public service-produkt. Att ett visst parti, utan rimlig grund, haft en negativ exponering med personfokus i tre gånger så stor utsträckning som ett annat parti, över två säsonger, är exempel på resultat som ter sig problematiskt i förhållande till ramarna för public service. Detta är en aspekt av resultatet som kan anses motivera att politisk satir inom public service kan behöva ta ytterligare hänsyn till ett opartiskt förhållningssätt kopplat till aspekten om fokuseringen av den negativa exponeringen. Därmed kan det anses finnas delar av resultatet som kan vara värdefullt att ta i beaktning för en public service-produkt som sannolikt vill ha ryggen fri från anklagelser om orättvis partiskhet, i så stor utsträckning som möjligt.

Att studiens resultat i de allra flesta fall däremot inte identifierar en oskälig partiskhet antyder att det redaktionella arbetet bakom Svenska nyheter i stor utsträckning är präglad av urvalsprocesser, nyhetsvärderingsprinciper och en medielogik som både tar hänsyn till programmets satiriska natur och prägel av politiska aktualiteter. Det är därmed dessa mekanismer som i stor utsträckning tycks ligga till grund för det innehåll som ges utrymme, och den partiskhet som går att identifiera. Således antyder resultatet ett redaktionellt urvalsarbete som inte präglas av oskälig partiskhet, utan snarare en partiskhet som allt som oftast är en rimlig produkt av det samspel mellan de politiska händelser, nyhetshändelser och redaktionella urvalsprocesser som föreligger. Det är självklart viktigt att en public service-produktion inte tycks präglas av ett redaktionellt urval som ger uttryck för en oskälig partiskhet, allt annat vore förödande för programmets existensberättigande. Resultatet som i övervägande grad visar på att den förekommande partiskheten är skälig, är därmed ett resultat

som kan anses vara betryggande för programmet och för SVT som ansvarig utgivare. Om vi återkopplar till den politiska högersidans kritiska röster som menar att public service skulle vara vänstervridet, så ger studiens resultat inget stöd för det påståendet.

Tillsammans indikerar resultaten att det är möjligt att härbärgera politisk satir inom ramverket för public service, då den absoluta majoriteten av det undersökta innehållet inte innefattar någon oskäligen partiskhet. Samtidigt indikerar närvaron av oskäligen partiskhet, trots knapp, att det finns en viss problematik i att bedriva politisk satir inom ett ramverk som reglerar partiskhet och innehåller krav på objektiv sakframställning.

Trots denna svåra balansgång går det mot bakgrund av resultatet att hävda att Svenska nyheter varken är höger- eller vänstervridet, och i övervägande grad inte bryter mot mediernas grundläggande demokratiska uppgift – att möjliggöra fri åsiktsbildning. En uppgift som ställs på sin spets då politisk satir ska bedrivas i public service.

9.2 Generaliserbarhet

Vad gäller studiens generaliserbarhet går det att konstatera att studien är ett fall av partiskhet i ett politiskt satirprogram inom ramen för public service. Resultatet har blottlagt det problematiska i att förena politisk satir med kravet på opartiskhet, då resultatet visar att det går att identifiera fall av oskäligen partiskhet i det undersökta programmet Svenska nyheter. Samtidigt som resultatet också visar att det till stor del går att bedriva politisk satir som inte blir oskäligen partisk, vilket kan ses som en förutsättning för att denna typen av program ska få existera inom public service.

Generaliserbarheten är begränsad gällande att uttala sig om Svenska nyheter partiskhet som helhet. Detta då vi endast undersökt tre aspekter av partiskhet. Det innebär att vi kan säga något om programmets partiskhet sett till de aspekter av partiskhet vi undersökt, inte programmets partiskhet som helhet.

Studien är, som tidigare nämnt, ett fall av partiskhet inom politisk satir i public service. Även om det finns flera politiska satirprogram i Europa inom ramen för public service går det ändå att hävda att generaliserbarheten i viss mån är begränsad, resultaten som vår studie visat kan rimligtvis skilja sig när kontexten ändras och man undersöker liknande program i andra länder. Studien har bidragit med insikter och kunskap om partiskhet inom politisk satir som bedrivs i public service, men är enbart ett fall och dessutom tidsmässigt begränsat till två säsonger. Forskning på fler fall hade gett ytterligare kunskap och insikter om fenomenet.

Mot bakgrund av att Svenska nyheter i skrivande stund är det enda politiska satirprogrammet inom ramen för public service i Sverige, kan vi däremot slå fast att vår studie bidrar till att identifiera de problem som den här typen av program för med sig i den aktuella kontexten. Det kan därmed antas att resultatet går att generalisera på liknande framtida program, som bedrivs med krav på opartiskhet inom ramen för public service i Sverige. Den problematik som tas upp i problematiseringen av denna studie, och som återkommer i resultatet i de fall då oskäligen partiskhet påträffas, är en problematik som rimligtvis är gällande för andra fall av politisk satir som lyder under liknande ramar och kravställning. En problematik som därmed ingår i studiens generaliseringsanspråk, tillsammans med ett konstaterande om att politisk

satir trots problematiken, med vissa undantag, är möjlig att bedriva under en kravställning om ett opartiskt förhållningssätt.

Det går däremot inte att generalisera resultatet till andra typer av politiska satirprogram som inte har krav på sig att vara opartiska. Det kan därigenom tänkas finnas skillnader vad gäller opartiskhet i politiska satirprogram i andra typer av medier på både global och nationell nivå. Ett rimligt antagande är att urvalsprocesserna och framställningen av den politiska satiren skiljer sig åt beroende på vilket sammanhang den förmedlas i, vilket också forskningen om politiska satirprogram styrker (Niven et al., 2003; Young, 2004; Duerst et al., 2001; Matthes & Rauchfleisch, 2013).

9.3 Kritik och förslag till fortsatt forskning

En fundamental skillnad mellan den studie vi genomfört, och de undersökningar som främst Kent Asp bedrivit kopplat till medievalet, är att vår studie är begränsad till att undersöka enbart tre aspekter av partiskhet – partiexponering, partibehandling samt sakfrågeexponering. För att dra slutsatser kring programmets partiskhet överlag behövs sannolikt en samlad bedömning av flertalet aspekter, likt hur Asp menar att slutsatser om ett mediums partiskhet med fördel ska bygga på en bedömning av samtliga huvudsätt genom vilka en aktör kan gynnas eller missgynnas (Asp, 2006:34). Värt att tillägga är dock att Asps teori och resonemang har nyhetsrapportering som utgångspunkt, medan vårt studieobjekt är ett politiskt satirprogram. Ett rimligt antagande är därmed att en slutsats om programmets partiskhet bör bygga på en bedömning av aspekter som är mer anpassade för att undersöka just politisk satir i den form som Svenska nyheter är. De frågeställningar som vi i studien besvarar är aspekter som vi anser vara lämpliga för att undersöka programmets partiskhet, baserat på tidigare forskning om både satir och mediernas partiskhet. Men något som hade gett resultatet mer tyngd är om det funnits en mer heltäckande teori om partiskhet i satir. Ytterligare forskning inom detta område, i en liknande kontext, behövs för att närma sig en sådan teori. Exempelvis behövs forskning om hur satir på olika sätt kan vara gynnsamt eller ogynnsamt för en aktör. Liket hur teorin som Medievalsundersökningarna grundar sig på, är baserad på kvalificerade antaganden om olika sätt på vilka en aktör kan gynnas eller missgynnas av nyhetsrapportering.

När Asp undersökt partiskhet inom public service över 30 års valrapportering så lägger han stor vikt vid att resultatet inte kunnat visa på någon systematisk partiskhet (Asp, 2017:112). Den jämförelse vi gjort mellan partiernas exponering i de två säsongerna visade att det inte heller här föreligger någon tydlig systematik i partiskheten över de två säsongerna, just gällande exponering. Givetvis är detta positivt för programmet som en public service-produktion, då en systematisk partiskhet hade undergrävt kravet om att bidra till en fri allmän åsiktsbildning och därmed hotat programmets existensberättigande som en public service-produkt. Mot bakgrund av att vårt underlag är begränsat till två säsonger, kan vi inte i någon hög grad undersöka systematiken i partiskheten. För att möjliggöra slutsatser om eventuell systematisk partiskhet inom satir i public service så behövs fortsatt forskning som undersöker partiskhet i tidigare, och kommande, säsonger av Svenska nyheter samt andra format för politisk satir inom public service. En jämförelse av forskningens resultat skulle då kunna ge en bild av eventuell systematik i den partiskhet som i resultaten framkommer.

Vad studien framförallt har gjort är att den problematiserat sättet att behandla och se på politiska satirprogram och har i det avseendet banat ny mark för forskningen kring partiskhet att beträda.

Referenslista

- Aftonbladet. (2018a). *Tittare rasar mot "Svenska nyheter": "Hänger ut politiker"*. Hämtad 2020-03-26 från: <https://www.aftonbladet.se/nojesbladet/a/0Ek93B/tittare-rasar-mot-svenska-nyheter-hanger-ut-politiker>
- Aftonbladet. (2018b). *Friskolor kan anmäla SVT:s satirsajt*. Hämtad 2020-04-17 från: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/ngbL5o/friskolor-kan-anmala-svts-satirsajt>
- Altheide, D. L., & Snow, R. P., (1979). *Media Logic*. Beverly Hills, CA: Sage, 9, 59-72.
- Asp, K. (1988). Politisk journalistik. Studier i mediernas partiskhet och makt. i U. Carlsson (red.), *Forskning om journalistik. En antologi från NORDICOM-Sverige*.
- Asp, K. (2006). *Rättvisa nyhetsmedier. Partiskheten under 2006 års medievalsval*. (Arbetsrapport nr 42). Hämtad 2020-04-14 från Göteborgs Universitet, Institutionen för journalistik och masskommunikation: https://jmg.gu.se/digitalAssets/1284/1284256_nr42.pdf
- Asp, K. (2011). *Mediernas prestationer och betydelse: Valet 2010*. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs Universitet.
- Asp, K. (2017). *Public service-TV: vårt offentliga rum: en utvärdering*. Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs Universitet.
- Asp, K., & Bjerling, J. (2014). *Mediekratin: mediernas makt i svenska val*. Stockholm: Ekerlids förlag.
- Baumgartner, J., & Morris, J. (2006). The Daily Show Effect: Candidate Evaluations, Efficacy, and American Youth. *American Politics Research*, 34(3), 341-367.
- Bruun, H. (2012). Political satire in Danish television: Reinventing a tradition. *Popular Communication*, 10(1-2), 158-169.
- Condren, C. (2012). Satire and definition. *Humor*, 25(4), 375-399.
- Declercq, D. (2018). A Definition of Satire (And Why a Definition Matters). *Journal of Aesthetics and Art Criticism*, 76(3), 319-330.
- Duerst, L., Koloen, G., & Peterson, G. (2001). *It May Be Funny, but Is It True: The Political Content of Late-Night Talk Show Monologues*. Presented at the annual meeting of the American Political Science Association, San Francisco.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad. 5. uppl.* Stockholm: Norstedts Juridik.
- Feldman, L., & Young, D. G. (2008). Late-night comedy as a gateway to traditional news:

- An analysis of time trends in news attention among late-night comedy viewers during the 2004 presidential primaries. *Political Communication*, 25(4), 401-422.
- Granskningsnämnden. (2019). *Granskningsnämndens beslut dnr 19/00718 och 774*. Hämtad 2020-04-17 från: <http://www.mprt.se/casedecisions/231903.pdf>
- Hardy, B. W., Gottfried, J. A., Winneg, K. M., & Jamieson, K. H. (2014). Stephen Colbert's civics lesson: how Colbert Super PAC taught viewers about campaign finance. *Mass Communication and Society*, 17(3), 329-353.
- Hollander, B. A. (2005). Late-Night Learning: Do Entertainment Programs Increase Political Campaign Knowledge for Young Viewers? *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 49(4), 402-415.
- Johansson, B., & Strömbäck, J. (2019). *Kampen om mediebilden: Nyhetsjournalistik i valrörelsen 2018*. Institutet för mediastudier.
- Kristianstadsbladet. (2019). *Satir ger inte SVT frikort för politisk kampanj*. Hämtad 2020-04-16 från: <https://www.kristianstadsbladet.se/ledare/satir-ger-inte-svt-frikort-for-politisk-kampanj/>
- Matthes, J., & Rauchfleisch, A. (2013). The Swiss "Tina Fey Effect": The Content of Late-Night Political Humor and the Negative Effects of Political Parody on the Evaluation of Politicians. *Communication Quarterly*, 61(5), 596-614.
- McClennen, S. A., & Maisel, R. M. (2014). *Is satire saving our nation?* New York: Palgrave Macmillan.
- McCombs, M., & Shaw, D. (1972). The agenda-setting function of the mass media. *Public Opinion Quarterly* 36(2), 176-187.
- Myndigheten för press, radio och tv. (2017). *Krav och regler för medierna*. Hämtad 2020-04-13 från: <https://www.mprt.se/sv/att-sanda/krav-och-regler/#Opartiskhet>
- Myndigheten för press, radio och tv. (2019). *Rekordmånga anmälningar mot radio och tv under 2018*. Hämtad 2020-04-16 från: <https://www.mprt.se/sv/mediebloggen/granskning/rekordmanga-anmalningar-mot-radio-och-tv-under-2018/>
- Niven, D., Lichter, S. R., & Amundson, D. (2003). The political content of late night comedy. *Harvard international journal of Press/Politics*, 8(3), 118-133.
- Näringslivets medieinstitut. (2019). *SVT-kampanj "ingen kampanj"*. Hämtad 2020-04-16 från: <https://naringslivets-medieinstitut.se/svts-kampanj-ar-ingen-kampanj/>
- Parkin, M., Bos, A., & van Doorn, B. (2003). *Laughing, learning, and liking: The effects of entertainment-based media on American politics*. Presented at the annual meeting of the Midwest Political Science Association, Chicago.

- Pew Research Center for the People and the Press. (2000). *The Tough Job of Communicating with Voters*. Hämtad 2020-04-19 från: <https://www.people-press.org/2000/02/05/the-tough-job-of-communicating-with-voters/>
- Pew Research Center for the People and the Press. (2004). *Cable and Internet Loom Large in Fragmented Political News Universe*. Hämtad 2020-04-19 från: <https://www.people-press.org/2004/01/11/cable-and-internet-loom-large-in-fragmented-political-news-universe/>
- Pew Research Center for the People and the Press. (2016). *The 2016 Presidential Campaign – a News Event That’s Hard to Miss*. Hämtad 2020-04-19 från: <https://www.journalism.org/2016/02/04/the-2016-presidential-campaign-a-news-event-thats-hard-to-miss/>
- SOM-institutet. (2020). *Medieförtroende 2019* Hämtad 2020-04-17 från: https://som.gu.se/digitalAssets/1768/1768489_medief--rtroende-2019---ulrika-andersson.pdf
- SR. (2017). *Opartiskhet*. Hämtad 2020-03-26 från: <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=3113&artikel=6709370>
- Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Strömbäck, J. (2019). Journalistiken, publiken och samhället.. I M. Karlsson och J. Strömbäck(red.), *Handbok i journalistikforskning. 2. uppl.* Lund: Studentlitteratur AB.
- Strömbäck, J., & Nord, L. (2017). *Mest spelgestaltningar och strukturell partiskhet: En analys av svensk valrörelsejournalistik 2002–2014*. Mid Sweden University Demicom.
- SVT. (2020). *Svenska nyheter*. Hämtad 2020-04-16 från: <https://kontakt.svt.se/guide/svenska-nyheter>
- SVT Nyheter. (2019). *Svenska nyheter frias för Kina-inslag*. Hämtad 2020-04-16 från: <https://www.svt.se/kultur/svenska-nyheter-frias-for-kina-inslag>
- Young, D. (2004). Late-Night Comedy in Election 2000: Its Influence on Candidate Trait Ratings and the Moderating Effects of Political Knowledge and Partisanship. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 48(1), 1-22.
- Young, D., & Tisinger, R. (2006). Dispelling Late-Night Myths: News Consumption among Late-Night Comedy Viewers and the Predictors of Exposure to Various Late-Night Shows. *The Harvard International Journal of Press/Politics*, 11(3), 113-134.

Bilagor

Bilaga 1. Kodbok

BLOCK 1. IDENTIFIERING & BASINFORMATION

V.1 ID-nummer

V.2. Kodare

1. Mårten
2. Måns
3. Mathias

V.3 Säsong

3-4

V.4 Avsnitt

1-10

V.5 När i programmet inslag startar

Anges i minut

V.6 Vad för typ av analysenhet?

1. Partiexponering
2. Sakfråga

BLOCK 2. AKTÖRER

V.7 Vilket parti exponeras?

1. Vänsterpartiet (enskilda aktörer + partiledare ingår)
2. Socialdemokraterna (enskilda aktörer + partiledare ingår)
3. Miljöpartiet (enskilda aktörer + partiledare ingår)
4. Centerpartiet (enskilda aktörer + partiledare ingår)
5. Liberalerna (enskilda aktörer + partiledare ingår)
6. Moderaterna (enskilda aktörer + partiledare ingår)
7. Kristdemokraterna (enskilda aktörer + partiledare ingår)
8. Sverigedemokraterna (enskilda aktörer + partiledare ingår)
99. Inget parti exponeras (vid sakfråga)

V.8 Hur mycket utrymme får partiet?

Anges i sekunder

Ange 0 vid sakfråga

V.9 Framkommer negativ exponering?

1. Ja

- 2. Nej
- 99. Ej kodbart (vid sakfråga)

V.10 Riktat sig den negativa exponeringen mot politik?

- 1. Ja
- 2. Nej
- 99. Ej kodbart (vid sakfråga)

V.11 Riktat sig den negativa exponering mot person?

- 1. Ja
- 2. Nej
- 3. Ja, mot partiledare
- 99. Ej kodbart (vid sakfråga)

V.12 Riktat sig negativ exponering mot parti som helhet utan koppling till politik/person?

- 1. Ja
- 2. Nej
- 99. Ej kodbart (vid sakfråga)

BLOCK 3. INNEHÅLL (SAKFRÅGA)

V.13 Sakfråga

- 1. Lag och ordning
- 2. Tillväxt/ekonomi
- 3. Vård och omsorg
- 4. Migration, invandring (skyddad gräns, stoppa asylmottagandet)
- 5. Miljö/klimat
- 6. Jobbpolitik
- 7. Skola
- 8. Integration (språkundervisning, enkla jobb, integrera förorten)
- 9. Ekonomisk jämlikhet/klassklyftor
- 10. Feminism
- 99. Ej kodbart (ingen av ovan nämnd sakfråga)

V.14 Hur mycket utrymme får sakfrågan?

- Anges i sekunder
- Ange 0 vid partiexponering

Bilaga 2. Kodinstruktioner

BLOCK 1. IDENTIFIERING & BASINFORMATION

Kodas för att identifiera analysenheter och få basinformation.

V.1

Ge varje analysenhet ett ID-nummer

V.2

Identifiera vem som kodar

V.3–5

Syftar till att kunna särskilja analysenheterna och lätt kunna gå tillbaka till inslaget, om så behövs.

V.6

Används för att skilja de två analysenheterna åt

Partiexponering kodas när...

- Parti eller partiledare visas eller nämns genom text, grafik eller benämning.
- Partiets symbol eller annan tydlig grafik som visar på att det är rör partiet visas.
- Partianknuten person förekommer, i de fall där hens partitillhörighet har nämnts genom text, grafik eller benämning. Den partianknutna personen måste vara aktiv inom partiet.

Exempel:

1. En intervju med finansminister Magdalena Andersson utan något som visar på dennes partitillhörighet **kodas inte** som partiexponering för Socialdemokraterna. En intervju med henne som kompletteras med grafik som visar "Magdalena Andersson (S)" **kodas** som partiexponering för Socialdemokraterna. Skulle programledaren inleda inslaget med "Så här säger Socialdemokraterna om fråga X" följt av Magdalena Andersson utan grafik, **kodas** partiexponering för Socialdemokraterna.

2. En intervju med Isabella Lövin som saknar grafik som visar på partitillhörighet **kodas** ändå som partiexponering för Miljöpartiet då partiledarna får antas vara igenkända.

3. Om programledaren fokuserar på den svenska regeringen samtidigt som en bild på Stefan Löfven visas **kodas** detta som partiexponering för Socialdemokraterna. Om samma bild visas men aktören i sig (regeringen) varken är huvudomtalad eller agerande aktör **kodas det inte** som partiexponering för Socialdemokraterna. Om det pratas om regeringen, och man explicit tydliggör de "triggers" vi har för partiexponering kodas partiet. Exempelvis "Miljöpartiet och Socialdemokraterna är på kollisionkurs, regeringens asylpolitik ser just nu ut så här" = MP + S **kodas** som partiexponering. Skulle man istället prata om "regeringen har beslutat" och en bild på Magdalena Andersson utan partitillhörighet **kodas inte** exponering.

4. Samma skämt/poäng kodas inte på nytt så länge inte ny information tillkommer eller någon ny variabel kan kodas. En redigerad bild på Stefan Löfven som Robin Hood **kodas** som negativ exponering mot person. Skulle bilden återkomma **kodas den inte** som negativ exponering mot person. Skulle däremot bilden återkomma och programledaren framför negativ exponering om Socialdemokraternas politik kodas det på nytt men endast som negativ exponering mot politik. Därmed ingen dubbelkodning på negativ exponering mot person.

Sakfråga kodas när...

- en tydlig politisk sakfråga, som ryms inom den framtagna listan över partiernas prioriterade sakfrågor, ges utrymme och fokusering. Med utrymme och fokusering menas att det ska behandlas på ett sådant sätt att man ges någon typ av bakgrund/information om frågan

Exempel

1. Att prata om att man skäms för att man flyger berör klimatet, men såvida man inte explicit sätter fingret på en sakfråga **kodas det inte** som sakfråga. Går något att implicit och vagt mellan raderna tolkas som en sakfråga **kodas det inte** som en sakfråga.

2. Om ett segment fokuserar och behandlar gängbrottslighet kodas det som exponering för sakfrågan Lag och ordning.

BLOCK 2. AKTÖRER

V.7

Vilket av riksdagspartierna är det som exponeras?

Se V.6 partiexponering för när kodning är giltig.

Vid analysenhet sakfråga kodas 99

V.8

Syftar till att mäta omfattningen av varje partis exponering i sekunder.

Vid analysenhet sakfråga anges 0.

Klocka för parti startar när

- Kriterierna för partiexponering (v.6) uppfylls

Klocka för parti stannar när

- Association till parti/partiledare går förlorad genom att segmentet bryts eller tar ny riktning, alternativt att fokus flyttas med tydlighet mot annan aktör.

- Association till partianknuten person med tydligt redovisad partitillhörighet går förlorad

Exempel

1. Bild på partiledare tas bort och programmet börjar behandla andra ämnen, klockan **stannar**. Skulle bild på partiledare tas bort, men programledaren fortsätter prata om partiet, klockan **fortsätter gå**. Skulle ett segment om Ulf Kristerssons samarbete de senaste åren tas upp och att han till valet 2022 kommer samarbeta med KD och SD, men fortsatt fokus ligger på Ulf som huvudaktör i segmentet, **fortsätter klockan gå**.

V.9

För att identifiera om det finns en negativ exponering i partiexponeringen eller ej

Vid analysenhet sakfråga kodas 99

Kodas **Ja** när...

- Negativ exponering av objektet kan identifieras. Det kan innefatta att objektet är föremål för kritik, satir eller förlöjligande eller motsvarande framställning som kan uppfattas som negativ. Inom programmet handlar det ofta om att man skämtar om objektet. Men även satir som inte resulterar i skrott, eller kritik som är av en mer seriös ton kodas som negativ framställning.

Kodas Nej när...

- Negativ exponering av objektet inte kan identifieras. När objektet inte är föremål för kritik, satir, förlöjligande eller motsvarande framställning som kan uppfattas som negativ.

Exempel:

1. Nyhetsinslag från Aktuellt visas i programmet där Annie Lööf pratar om januariavtalet.

Programledaren pratar sedan neutralt kring januariavtalet. **Kodas som nej**

2. Nyhetsinslag från Aktuellt visas i programmet där Annie Lööf pratar om januariavtalet.

Programledaren försöker sedan förstå vad det är Annie Lööf säger och imiterar hennes dialekt och tydligt framställer att hon inte kan uttala bokstaven R. **Kodas som ja**

V.10

För att identifiera om den negativa exponeringen riktar sig mot politik

Vid analysenhet sakfråga kodas 99

Kodas Ja när...

- den negativa exponeringen med tydlighet riktas mot politiska beslut, ageranden eller ställningstaganden

Kodas Nej när...

- det inte går att identifiera att den negativa exponeringen riktas mot politiska beslut, ageranden eller ställningstaganden

V.11

För att identifiera om den negativa exponeringen riktar sig mot person

Vid analysenhet sakfråga kodas 99

Kodas Ja när...

- den negativa exponeringen med tydlighet riktas mot personliga attribut, karaktärsdrag, kompetens, egenskaper med mera.

Kodas Nej när...

- det inte går att identifiera att den negativa exponeringen riktas mot personliga attribut, karaktärsdrag, kompetens, egenskaper

Kodas Ja, mot partiledare när...

- den negativa exponeringen med tydlighet riktas mot en partiledares personliga attribut, karaktärsdrag, kompetens, egenskaper med mera.

Exempel v.10 + v.11

1. Vid längre segment: Exempelvis 200 sekunder om Vänsterpartiet som innehåller ungefär lika stora delar kritik mot person och politik kodas båda variabler som Ja.

Är segmentets fokus 180 sekunder är kritik mot person och 20 sekunder kritik mot politik delas segmentet upp i två analysenheter. Detta i syfte att vid längre segment inte framkalla en missvisande bild där 180 sekunder kritik mot person och 20 sekunder kritik mot politik resulterar i 200 sekunder kritik mot politik och person – vilket är 180 sekunder mer kritik mot politik än som faktiskt förekom.

V.12

För att identifiera om den negativa exponeringen riktar sig mot parti som helhet utan koppling till politik eller person

Vid analysenhet sakfråga kudas 99

*Kudas **Ja** när...*

- den negativa exponeringen riktar sig enbart mot parti utan förekommande koppling till politik eller person.

*Kudas **Nej** när*

- den negativa exponeringen kopplas till person eller politik, även om det på så sätt är negativ exponering för hela partiet.

Exempel:

*1. "Centerpartiet bjöd på salta pinnar och kranvatten på partistämman..." **kudas som Ja***

BLOCK 3. INNEHÅLL (SAKFRÅGA)

V.13

Vilken sakfråga är det som ges utrymme?

Vid analysenhet partiexponering kudas 99

Om det är ett segment som innehåller flera sakfrågor som tangerar/överlappar varandra, resulterar detta i två eller flera analysenheter.

*Exempel: Om programmet pratar om möjligheten för alla barn att få stå i friskolor och initierar en kampanj för att folk ska kunna skicka massönskningar så kudas det som **sakfråga Skola**. Nämnar programledaren dessutom att det har sin grund i segregation så blir det en ny analysenhet som kudas som **sakfråga Integration**. Nämnas inte segregationen ska inga tolkningar göras att det är ett bakomliggande problem som leder till att sakfråga skola tas upp.*

V.14

Syftar till att mäta omfattningen av varje sakfrågas exponering i sekunder.

Vid analysenhet partiexponering anges 0.

Klocka för sakfråga startar när...

- en tydlig sakfråga, som finns bland variabelvärdena, ges utrymme och fokusering.

Klocka för sakfråga stannar när..

- Fokuseringen på sakfrågan går förlorad genom att segmentet bryts eller tar ny riktning, alternativt att fokus flyttas med tydlighet mot annan sakfråga.